

การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

วิทยานิพนธ์
ของ
ชุตินา ถิตยประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
พฤษภาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

วิทยานิพนธ์
ของ
ชุตินา ถิตย์ประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

พฤษภาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

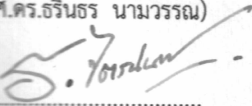

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวชุตินา ถิตย์ประเสริฐแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

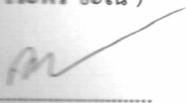
(ผศ.ดร.ธรรณ นามวรรณ)

(ผศ.ดร. อัชชัย จิตนันท์)

(ผศ.ดร. จิระพร ชะโน)

(ดร. กาญจนา วิเศษรินทอง)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายในภาควิชา)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ผศ.ดร.กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 31 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2561

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระพร ชะโน กรรมการสอบ อาจารย์ ดร.กาญจนา วิเศษรินทอง กรรมการสอบ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยแก้ไขงานวิจัย ด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณ ที่ได้ให้คำแนะนำในการเขียนบทคัดย่อและคอยให้คำแนะนำในการ เตรียมตัวสอบ ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาและให้ คำแนะนำเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.พิศมัย จำนงพิศ ผู้อำนวยการโรงเรียนยางวิทยาคุณ นายศุภฤกษ์ พลางาม ผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนินพิทยาคม อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ นายคุณากรณ์ ศรีธรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาค้อโคกกลาง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี นายมนตรี ลุนสมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด นายพูนศักดิ์ บุตรแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้อยหนองนาดี อำเภอดงหลวง จังหวัดน่าน นายณณกร รินทะชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสองห้องฮ่องน้อย อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้กรุณา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย และให้ คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ขอขอบพระคุณ นายมณูญ เพชรมีแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวาปี นางปราณี รัตนธรรม ผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนเพื่อน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษารุ่น พ.28 ห้อง 3 ศูนย์มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่กรุณา ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณทุกท่านที่กำลังใจจากครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้องทุกคนที่เป็นกำลังใจและดูแล ห่วงใยผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยน้อมบูชาพระคุณบิดาและมารดาผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจน ทำให้สำเร็จการศึกษา

ชุติมา ถิตย์ประเสริฐ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ผู้วิจัย นางสาวชุติมา ถิตย์ประเสริฐ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์

ปริญญา กศ.ม. **สาขาวิชา** การบริหารและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม **ปีที่พิมพ์** 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development.) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระยะที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู 316 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มี 6 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมายมี 3 ตัวชี้วัด 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมี 4 ตัวชี้วัด 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา 4 ตัวชี้วัด 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 3 ตัวชี้วัด 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม 5 ตัวชี้วัด 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมมี 2 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อให้โรงเรียน ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่างๆให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น

TITLE Developing the Way to Manage the Activity Development of the Learners for School under the Secondary Educational Service Area Office 26

AUTHOR Miss Chutima Thitprasert

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Thatchai Chittranun

DEGREE M.Ed. **MAJOR** Educational Administration and Development

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2018

ABSTRACT

The research aimed were : 1) to study the components and the indicators of developing the way to manage the activity development of the learners for school under the secondary educational service area office 26, 2) to study the current states and desired states of developing the way to manage the activity development of the learners for school under the secondary educational service area office 26, 3) to develop the guideline of developing the way to manage the activity development of the learners for school under the secondary educational service area office 26. The research was conducted in 3 phases. The first phase were five experts investigate the information with assessment. The instrument used was 5-level rating scale questionnaire of the components and the indicators of developing the way to manage the activity development of the learners. The second phase, the researcher studied the current states and desired states of developing the way to manage the activity development of the learners for school from 35 school administrators and 316 teachers from the school under the secondary educational service area office 26 investigate the information with assessment. The instrument used was the 5-level rating scale questionnaire. The third phase, there were 5 experts to evaluate the appropriateness and the possibility of developing the way to manage the activity development of the learners. The instrument was the appropriateness and possibility of evaluation form the guideline of developing the way to manage the activity development of the learners.

The results are as follows:

1. The components and indicators of developing the way to manage the activity development of the learners to the schools revealed that there were 6 components and 21 indicators. They were: 1) objective and goal with 3 indicators, 2) suitable for seniority interest aptitude and ability of learner

with 4 indicators, 3) learner is manager and teacher is consultants with 4 indicators, 4) cultivate and encourage mind to help social with 3 indicators, 5) adherence to the principles of participation with 5 indicators, and 6) evaluations with 2 indicators.

2. The current state in developing the way to manage the activity development of the learners for school, as a whole, was at the low level and the desired state in developing the way to manage the activity development of the learners for school, as a whole, was at the high level.

3. The guideline of developing the way to manage the activity development of the learners for school under the secondary educational service area office 26 there were 6 components: 1) objective and goal, 2) suitable for seniority interest aptitude and ability of learner, 3) learner is manager and teacher is consultants, 4) cultivate and encourage mind to help social, 5) adherence to the principles of participation, and 6) evaluations. Based on developing the way to manage the activity development of the learners to the best practice schools as a guideline through PDCA for school under the secondary educational service area office 26. Using the method of operation of the school to implement the results achieved in the implementation of such a change in a better manner.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามของการวิจัย	4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	10
	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	21
	บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
	งานวิจัยในประเทศ	57
	งานวิจัยต่างประเทศ	63
3	วิธีดำเนินการวิจัย	66
	ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	68
	ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	70
	ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
	ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
ความมุ่งหมายของการวิจัย	117
สรุปผล	117
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	128
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
ประวัติย่อของผู้วิจัย	174

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	46
2	ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	50
3	ระยะวิจัยขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง	67
4	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	71
5	ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	73
6	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน	76
7	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์	76
8	โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	79
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	85
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยจำแนกตามรายองค์ประกอบ	88
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนด เป้าหมาย	89
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัด และความสามารถของผู้เรียน	90
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	91
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	92
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม	93

16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	94
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง (PNI) ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยจำแนกตามรายองค์ประกอบ	95
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	95
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัด และความสามารถของผู้เรียน	96
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	97
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	97
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม	98
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	99
24	วิเคราะห์สังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ Best Practices โดยเรียงตามลำดับองค์ประกอบ ...	100
25	แสดงรายละเอียดแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้จากการสังเคราะห์ การสัมภาษณ์ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำแนกตามองค์ประกอบ	106
26	ความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 รายองค์ประกอบ	113

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 ความสัมพันธ์ของเป้าหมายกับประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	17
3 แนวทางการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	18
4 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว	26
5 แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน	28
6 ขนาดรอบตัว น้าหนัก และส่วนสูงในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร	40

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังมาตรา 22 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการจากประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยังยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดไว้ว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทยนั้นสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มแล้ว หลักสูตรยังได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างด้วย โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเองเพื่อการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เห็นคุณค่าในการประกอบสัมมาชีพ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ศีลธรรม จริยธรรม รู้กับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกส่วนในสังคมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ชี้แจงว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และการเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้ ได้พัฒนานตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัย plugged และสร้าง จิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 16) คือ 1) กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถ คิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้ คำปรึกษาผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมี ระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และตามแผนประเมิน และปรับปรุงงาน เน้นการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่นกิจกรรมนักเรียนประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ นักเรียนศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรม ชุมนุม ชมรม 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความ สนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคมและการ มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรม อาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การมีตัวแบบหรือแนวทางที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรม

ได้อย่างหลากหลายและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการวิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่า ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต plugs คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยได้รวมกิจกรรม 3 ประเภท ไว้ด้วยกัน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมฝึกอบรมวินัย ซึ่งได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ฯลฯ และกิจกรรมตามความถนัดความสนใจ กิจกรรมทั้งหมดนี้มีความสำคัญมากต่อผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว จะช่วยแก้ไขป้องกันปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน กิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ฯลฯ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของประเทศส่วนกิจกรรมตามความถนัดความสนใจจะช่วยส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ และสร้างอุปนิสัยของผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกสถานศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กว้างขวางหลากหลายทั้งด้านวิชาการ และด้านอาชีพ ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนในด้านต่างๆ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักเคารพนับถือผู้อื่น และตนเองมีสุขภาพดีมีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายมีจิตใจที่มั่นคง สร้างสัมพันธภาพอันดีกับคนในวัยเดียวกัน และต่างวัย นำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยที่ ส่งเสริมให้เคารพใน สิทธิเสรีภาพมีระเบียบวินัย รับผิดชอบต่อชีวิต สุจริต ขยัน อดทน และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้งานด้านนี้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนได้แก่ กรรมการสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ครูที่ปรึกษา กิจกรรม และผู้เรียน สนับสนุนและส่งเสริมงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมาย จัดทำเป็นแผนงาน และโครงการบริหารงานด้านนี้ให้ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 65)

นอกจากนี้จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. 2557 : 42) ได้อ้างว่าครูขาดความชัดเจนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ครูให้ความสำคัญกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยมาก สถานศึกษาบางแห่งครูขาดความสามารถในการนำแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปใช้สอนหรือประยุกต์แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือบริบทของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและไม่สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยครูให้สามารถจัดกิจกรรมได้ดีขึ้น เพราะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดีขึ้นชัดเจนขึ้นจะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เต็มประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ให้ครูได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามบริบทของแต่ละโรงเรียนได้

คำถามของการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นอย่างไร
3. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ควรมีลักษณะอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบสารสนเทศองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. ได้ทราบสารสนเทศสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. ได้แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กำหนดเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.1 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย
- 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของ

ผู้เรียน

- 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา
- 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม
- 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 องค์ประกอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- 1) กิจกรรมแนะแนว
- 2) กิจกรรมนักเรียน
- 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

2.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 35 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 61 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 1,788 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 รวมทั้งหมด 1,884 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 7 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 296 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 รวมทั้งหมด 316 คน โดยเทียบจำนวนจากตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 35) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิ

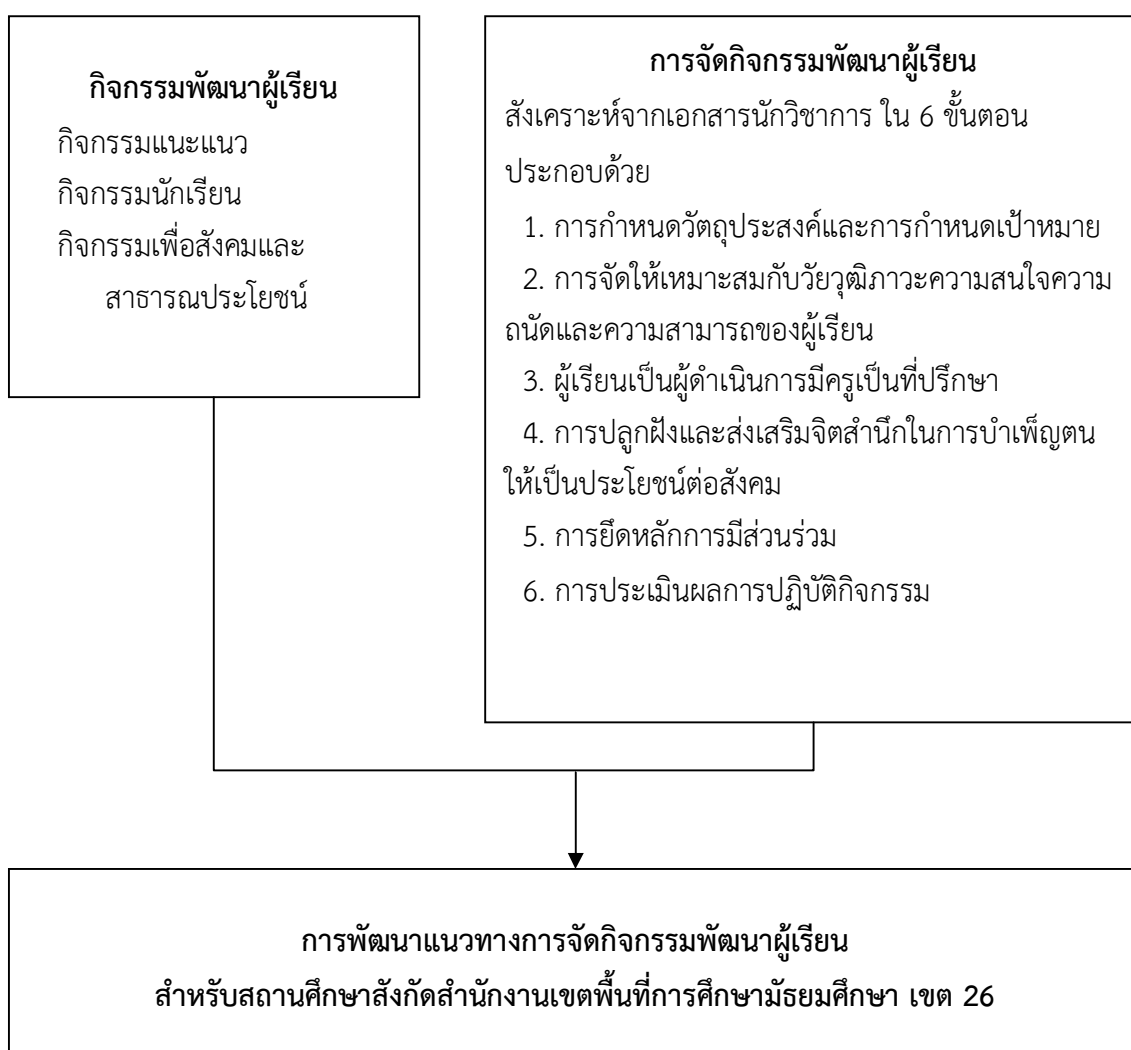
2.3 ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินคู่มือแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สักระยะจากเอกสาร และนักวิชาการประกอบด้วย
 สุพัชรา ชุ่มเจริญ (2545 : 121 - 122) ชมัยพร แก้วชิน (2550 : 97 - 98) ทวี จันทรัตน์
 (2554 : 102) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 75 - 78) สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 154 - 155) ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : 128 -
 129) สรุปได้ว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ
 คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ
 ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา
 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม
 และ 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญเสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้เกิดความสมดุลเป็นการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เป็นทักษะกระบวนการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม ซึ่งเป็นการเติมเต็มความสมดุลให้แก่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญา โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต ประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องอุปกรณ์ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญด้านวิชาการ วิชาชีพ และเทคโนโลยี เกิดการพัฒนาโดยองค์รวม ค้นพบศักยภาพของตนเอง เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายสามารถมองหาช่องทางในการสร้างงานอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและครอบคลุมผู้เรียนทุกคนโดยคำนึงถึงวัยและวุฒิภาวะความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนสามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครู เป็นที่ปรึกษา โดยมีการกำหนดเวลา กำหนดจำนวนสมาชิกให้เหมาะสมพร้อมรับประสบการณ์ตรง เปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดหรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละกิจกรรม ซึ่งสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการ คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมและการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2 ระดับ

คือ ผ่านและไม่ผ่าน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติ กิจกรรมการทำงานกลุ่มและการมีจิตสาธารณะโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเสนอไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจเหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ตามความสนใจ ความถนัดและตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งต้องกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีนิเทศติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

กำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน ระบุสิ่งที่ดำเนินงานอย่างชัดเจน มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริง

การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายอย่างชัดเจน

การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน

การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม

ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคีและรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูมีหน้าที่แนะนำและให้คำปรึกษาและกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มเพื่อให้การดำเนินการของผู้เรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้

การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม หมายถึง การสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในเรื่องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสอดคล้องกับท้องถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม

การยึดหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลายฝ่ายอันได้แก่ ครู นักเรียน ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกันดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีการประสานงาน ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม หมายถึง การประเมินกิจกรรมจากใบงาน แบบสังเกต พฤติกรรม แบบฝึกทักษะ หรืออาจจะอยู่ในรูปของกิจกรรม โดยมีระบบการวัดที่หลากหลายและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และผลการประเมินที่ได้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ

ศึกษาสภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่หรือกำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ของการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่คาดหวังหรือเป้าหมาย ของการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน มาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัยและมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิตการคิดการสื่อสารการแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีและเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 2-3) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ว่าเป็นมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกกิจกรรมแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กฤษณะ คำสุวรรณ (2550 : 30) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการจัดด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์โดยได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม ปลุกฝังคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

นิตยา วงษ์กันยา (2552 : 6) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลุกฝังคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553 : 109-110) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ได้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

วิสัยวัลลภ พุ่มพิงพุท (2554 : 45) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน เพื่อความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เปรียบสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม รู้จักตนเอง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

พัฒนาพร ฤทธิมนตรี (2556 : 23) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพิ่มเติมจากกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ ตามความถนัด ตามความสนใจอย่างแท้จริง

ปราณี จันทรดี (2557 : 18) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิต ปลุกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

จากการศึกษาความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์และสังคมมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญเสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัย ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมสามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 2)

วุฒิชัย แข่งขัน (2556 : 19) ได้สรุปถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้เกิดความสมดุลเป็นการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เป็นทักษะกระบวนการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม ซึ่งเป็นการเติมเต็มความสมดุลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องตามความถนัดและสนใจ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม และบูรณาการกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเองสามารถค้นพบศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวและพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองและตระหนักถึงความสำคัญในฐานะที่เป็นพลเมืองซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

วยุรี กองแสง (2557 : 17) สรุปไว้ว่าถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาการ ในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความรู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเน้นให้นักเรียนเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเลือกตามความสามารถ ความสนใจและความถนัดอย่างแท้จริง

จันทร์ กำภัสสร (2557 : 11) สรุปไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความสำคัญและประโยชน์ คือ ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมา ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดี งาม เป็นคนมีปัญญา ในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

ปราณี จันทร์ดี (2557 : 19-20)) สรุปถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจการนักเรียน มีความมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนานักเรียนในด้านทักษะของชีวิต การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ (EQ) การสร้างและฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักตนเอง การเข้าใจผู้อื่น การส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ แก่นักเรียนเพื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อพัฒนานักเรียนมีความครบถ้วน สมบูรณ์

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสรุปได้ว่า ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้เกิดความสมดุลเป็นการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เป็นทักษะกระบวนการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม ซึ่งเป็นการเติมเต็มความสมดุลให้แก่ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต ประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องอุปกรณ์ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. เป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ เพื่อพัฒนาโดยองค์รวม ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองต่อนโยบายการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีมีคุณภาพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา จึงควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 7) ได้กำหนดว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาด้านตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการได้แก่ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ทวี จันทร์รัตน์ (2554 : 15-16) สรุปไว้ว่า เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญด้านวิชาการ วิชาชีพ และเทคโนโลยี ค้นพบ

ศักยภาพของตนเอง เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถมองหาช่องทางในการสร้างงานอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : 30) ได้สรุปว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา และสังคม เพิ่มเติมจากการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม และให้ผู้เรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

วุฒิชัย แข่งขัน (2556 : 21) ได้อ้างถึงเป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยองค์รวม ให้เกิดทักษะชีวิต สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสรุปได้ว่าเป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญด้านวิชาการ วิชาชีพ และเทคโนโลยี เกิดการพัฒนาโดยองค์รวม ค้นพบศักยภาพของตนเอง เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายสามารถมองหาช่องทางในการสร้างงานอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สุพัสรา ชิมเจริญ (2545 : 42) สรุปเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้

ตลอดชีวิต

4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ฝึกให้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม

6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา

7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษาถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย

8. ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครูพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

9. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ขมิยพร แก้วชิน (2550) ได้อ้างถึงหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ฝึกให้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษาถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย
8. ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครูพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
9. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ทวี จันทรัตน์ (2554 : 24) ได้สรุปว่า หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. คำนึงถึงวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
3. สามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้
4. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา
5. เปิดโอกาสให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชุมชนหรือองค์กร มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 7) ได้อ้างถึงหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ

ดังนี้

1. เป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยวุฒิและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่างๆที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ ชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 29) ยังได้กำหนดถึงหลักการสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจความถนัดความต้องการเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่างๆที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ ชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

นอกจากนี้ ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : 128 - 129) ได้สรุปว่า หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้

1. จะต้องมียุทธศาสตร์ของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. ผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. ปลุกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

จากการศึกษาหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคนโดยคำนึงถึงวัยและวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนสามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยมีการกำหนดเวลา กำหนดจำนวนสมาชิกให้เหมาะสมพร้อมรับประสบการณ์ตรงเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองชุมชนหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีการประเมินผล การปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5. ประเภทและลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (2555 : 794) ได้อ้างถึง คุณลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. เติบโตในส่วนของคุณรู้ ความชำนาญ ด้านวิชาการให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. พัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
3. ค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง
4. พัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าใจและยอมรับผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
5. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคม

ทวี จันทรัตน์ (2554 : 102) ได้สรุปว่า ลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งกิจกรรมนักเรียนยังแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมแรก เป็นกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดเพื่อสนองความสนใจของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะ ความสามารถ เช่น ชุมนุมดนตรี ชุมนุมกีฬา กิจกรรมที่สองเป็นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน จัดเพื่อปลุกฝังให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีความสามัคคี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นพลเมืองดีของชาติ

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 3) ยังได้อ้างถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย กิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเองรู้จักสิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

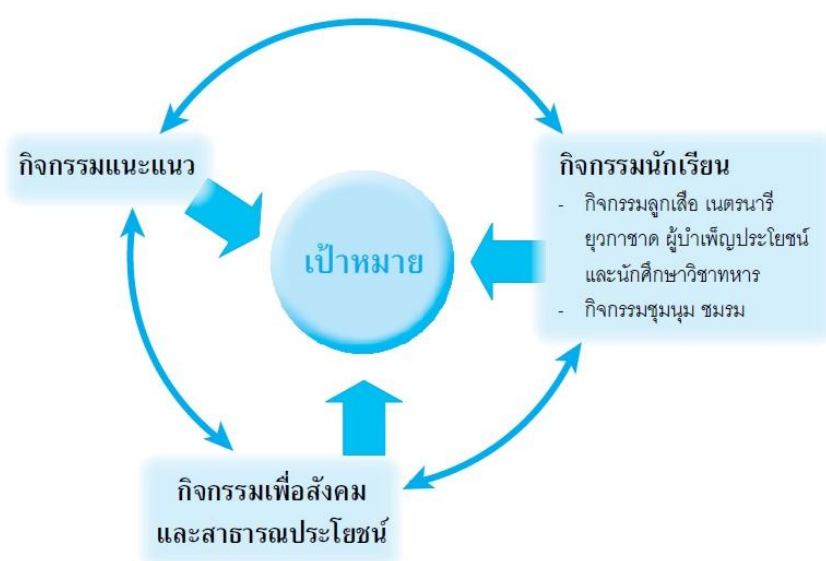
2. กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจที่เหมาะสมความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนได้แก่การศึกษาวិเคราะห์วางแผนปฏิบัติตามแผนประเมินและปรับปรุงการทำงานเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นกิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุมชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนและท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมความเสียสละต่อสังคมและการมีจิตสาธารณะเช่นกิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำไปสู่เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังภาพ

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ของเป้าหมายกับประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากการศึกษาลักษณะและประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ โดยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นควรจัดในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

6. การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 10-13) ได้อ้างถึงถึงการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

1. หลักการ

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตนเองสะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรมการทำงานกลุ่มและการมีจิตสาธารณะโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

2. แนวทางการประเมินผลการจัดกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีแนวทางในการประเมินตามแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 3 แนวทางการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2 ประการ คือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมและการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

1. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมมีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่

สถานศึกษากำหนด

1.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมมีการปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมและนำผลการประเมินไปบันทึกในกระเบียนแสดงผลการเรียนรู้

1.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนดครูหรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่านทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้นๆยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบระดับการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาคเพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรมสรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษาโดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดนั้นผู้เรียนจะต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรมสำคัญดังนี้

2.2.1 กิจกรรมแนะแนว

2.2.2 กิจกรรมนักเรียนได้แก่

1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหารโดยเลือกเพียง 1 กิจกรรม

2) กิจกรรมชุมนุมชมรม

2.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.3 ผู้รับผิดชอบเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

2.4 ผู้รับผิดชอบเสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเพื่ออนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

3. เกณฑ์การตัดสิน

ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดโดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสมดังนี้

3.1 กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2 ระดับ คือผ่านและไม่ผ่าน

3.2 กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรมและกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมินดังนี้

3.2.1 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.2.2 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค

ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง 3 ลักษณะคือกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก 3 ลักษณะ คือกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.2.3 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจบระดับการศึกษา

ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ทุกชั้นปีในระดับศึกษานั้น

ไม่ผ่าน หมายถึงผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” บางชั้นปีในระดับศึกษานั้น

4. แนวทางการแก้ไขนักเรียนกรณีไม่ผ่านเกณฑ์

กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านกิจกรรมให้เป็นที่หน้าที่ของครูหรือผู้รับผิดชอบกิจกรรมนั้นๆ ที่จะต้องซ่อมเสริมโดยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมจนครบตามเวลาที่ขาดหรือปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นแล้วจึงประเมินให้ผ่านกิจกรรมเพื่อบันทึกในทะเบียนแสดงผลการเรียน ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้รายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสมเป็นรายกรณีไป

5. ข้อเสนอแนะ

การประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

5.1 ผู้เรียนมีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดโดยสถานศึกษาควรกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละกิจกรรมสำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมครบตามโครงสร้างเวลาเรียน

5.2 ผู้เรียนมีผลการปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดโดยอาจจัดให้ผู้เรียนแสดงผลงานแฟ้มสะสมงานหรือจัดนิทรรศการ

5.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหากสถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายสถานศึกษาอาจจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาสามารถประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้

5.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีองค์ประกอบในการดำเนินการดังนี้

5.4.1 มีครูที่ปรึกษากิจกรรมและมีแผนการดำเนินกิจกรรม

5.4.2 มีหลักฐานชิ้นงานหรือแฟ้มสะสมงาน

5.4.3 มีผู้รับรองผลการเข้าร่วมกิจกรรม

5.4.4 มีรายงานแสดงการเข้าร่วมกิจกรรม

จากการศึกษาการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ว่า การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดหรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละกิจกรรมซึ่งสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการ คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่าน เพื่อยืนยันให้ผู้เรียนค้นหาคำติของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรมการทำงานกลุ่มและการมีจิตสาธารณะโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สุพัชรา ชิมเจริญ (2545 : 121 - 122) ได้สรุปว่า แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าสถานศึกษาควรคำนึงถึงแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น บูรณาการโครงการองค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
2. จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี เป็นต้น
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์ (2546 : 58-62) สรุปว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้ส่งเสริมเกื้อกูลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม เช่น โครงการรักษ์วัฒนธรรมไทย

2. จัดกิจกรรมตามความสนใจความถนัดตามธรรมชาติของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชุมนุมกีฬาชุมชนดนตรีไทย เป็นต้น

3. จัดกิจกรรมให้ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี รักษาดินแดน และเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นต้น

4. จัดกิจกรรมให้บริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม เช่น บริการห้องสมุดสหกรณ์พยาบาล เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 97) ได้สรุปถึงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ

2. ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงตลอดจนสะท้อนความรู้ทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียน

3. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะคือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยจัดกิจกรรมรายบุคคลกิจกรรมกลุ่มทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการโดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบเน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม

5. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย

6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

โดยมีขอบข่ายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะโดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการโดยมีขอบข่ายดังนี้

1) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2) เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจความถนัดและความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพและการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3) เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่างๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

4) เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่างๆทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

มนต์ชัย มั่นวสิน (2552 : 21) ได้อ้างว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม สติปัญญา โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์จริง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ยิ่งกล่าวต่ออีกว่าแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดขึ้นตามความพร้อมของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นความหลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (2555 : 55) อ้างถึง แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูล
2. จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียนและผู้อื่น
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและ

ส่วนรวม

อาภรณ์ บุญคงมาต (2556 : 74) ได้สรุปว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นวิธีการดำเนินการสร้างกิจกรรม จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถจากประสบการณ์จริง ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ว่า แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเสนอไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจเหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ตามความสนใจ ความถนัดและตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งต้องกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีนิเทศติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 21-23) ได้สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. หลักการ

การจัดกิจกรรมแนะแนว ต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนวที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวเป็นพี่เลี้ยงและประสานงาน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- 2.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียน อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
- 2.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมแนะแนว มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม
- 3.2 ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ
- 3.3 ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รักสิ่งแวดลอม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. แนวการจัดกิจกรรม

- 4.1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
- 4.2 วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 4.3 กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียน และเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
- 4.4 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี
- 4.5 ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมเวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล
- 4.6 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

4.7 จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

4.8 ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

การประเมินกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนว ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครอง มีภารกิจที่รับผิดชอบดังนี้

1. ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม ประเมิน บันทึก สรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

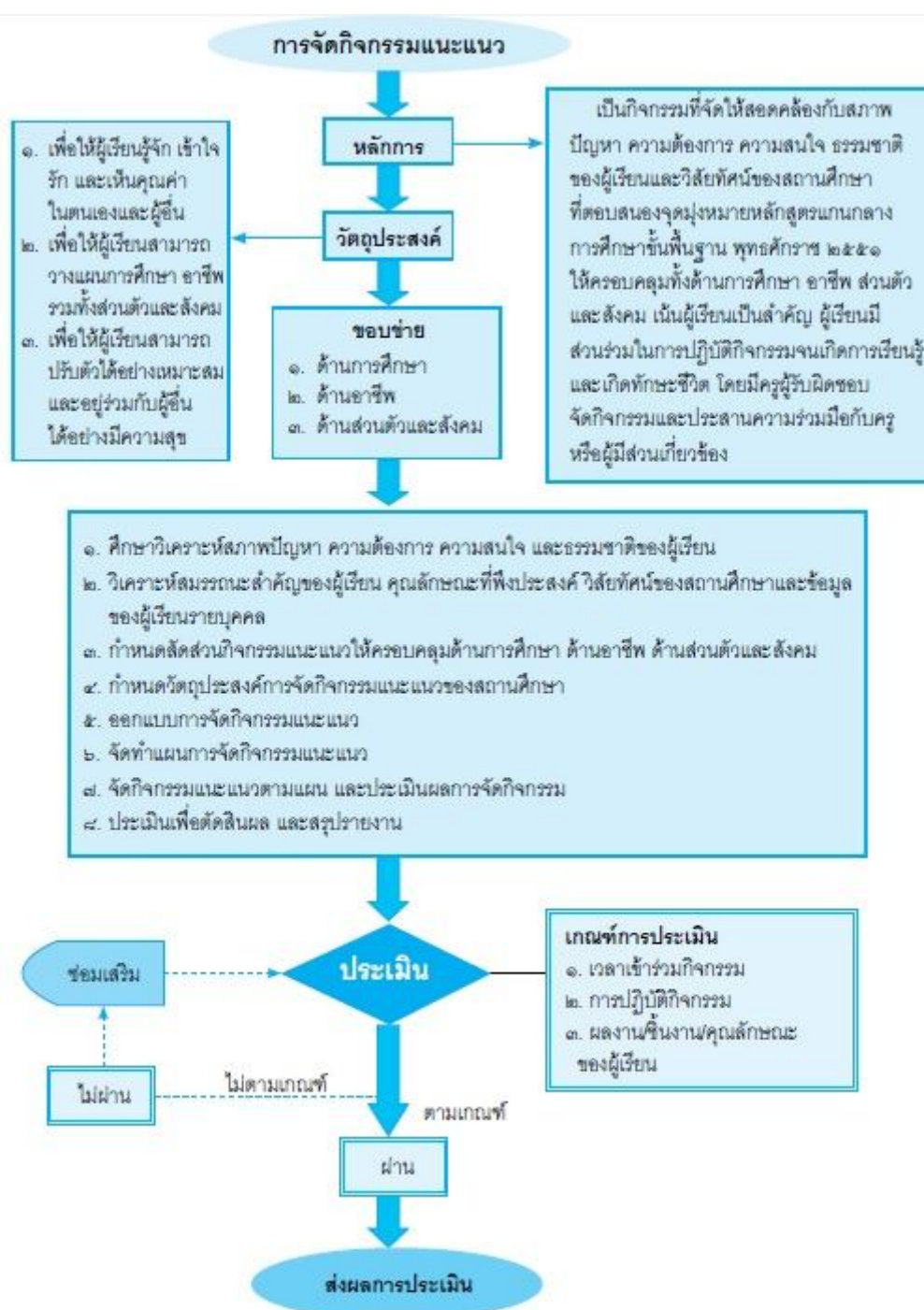
3. การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

จากแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ดังแผนภาพ ดังนี้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 21)

ภาพประกอบ 4 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนมีแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2553 : 25-26)

1. หลักการ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ การจัดกิจกรรมนักเรียนควรดำเนินการดังนี้

- 1.1 จัดให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
- 1.2 เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน
- 1.3 เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ตลอดจนบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีความรับผิดชอบ
- 2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรและสมานฉันท์
- 2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

3. ขอบข่าย

กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

3.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม

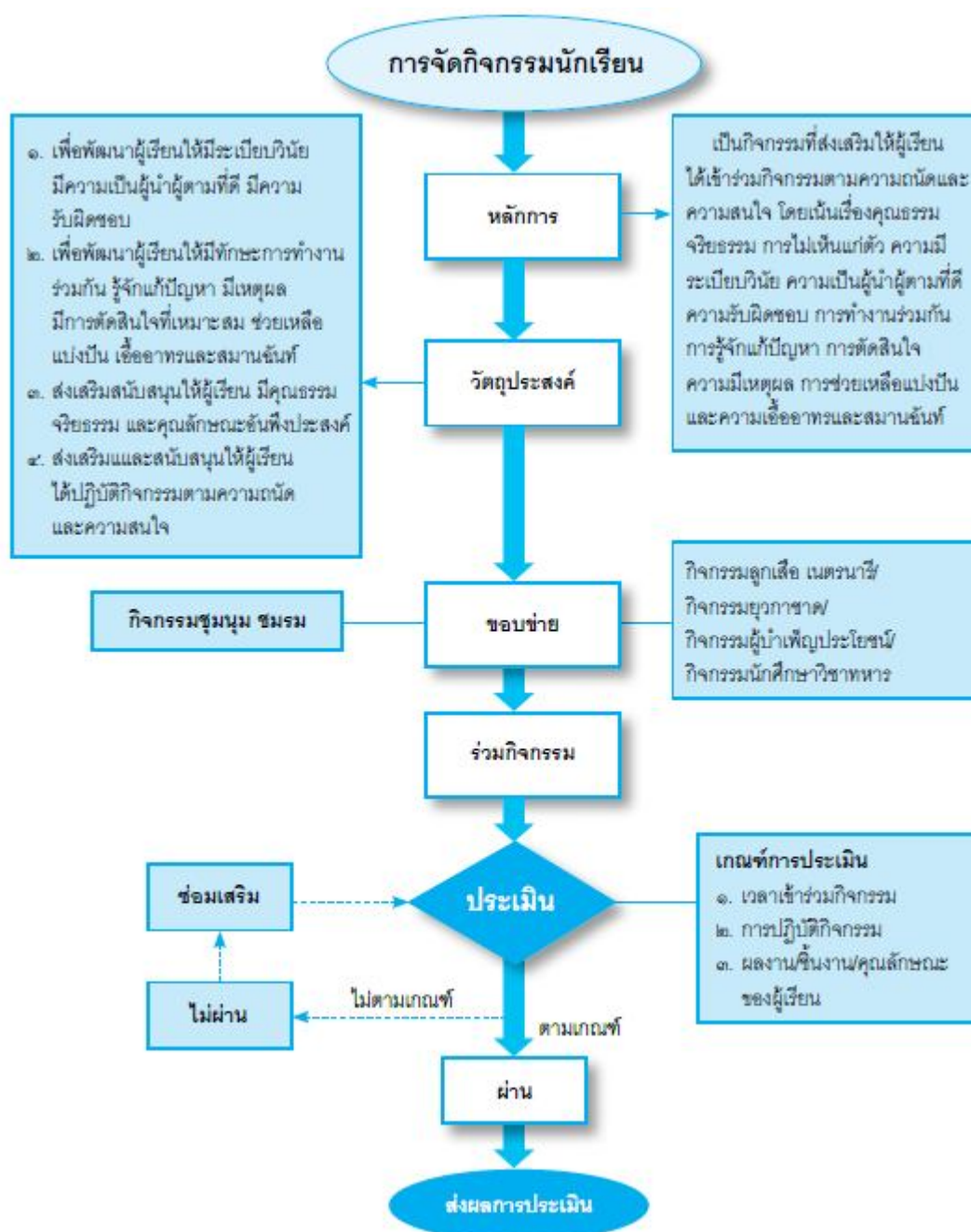
3.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในข้อ 1 และ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมในข้อ 1 หรือ 2 กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

จากแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ดังแผนภาพ ดังนี้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 24)

ภาพประกอบ 5 แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 27-32) ได้กำหนดกระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรม ให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการ และวิธีการ ซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้ ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วน

หนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติ ดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย

1. หลักการ

กระบวนการลูกเสือมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1.1 มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ
- 1.2 จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน และความร่วมมือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- 1.3 เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นและเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
- 1.4 มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5 ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

2. วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

- 2.1 ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง
- 2.2 ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 2.3 ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
- 2.4 ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- 2.5 ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

3. ขอบข่าย

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 ลูกเสือสำรอง	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
3.2 ลูกเสือสามัญ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
3.3 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
3.4 ลูกเสือวิสามัญ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

4. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

4.1 คำปฏิญาณและกฎถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” ทำ หรือ “บังคับ” ให้ทำ แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ

4.2 เรียนรู้จากการกระทำเป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ และท้าทายความสามารถของตนเอง

4.3 ระบบหมู่เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น

4.4 การใช้สัญลักษณ์ร่วมกันฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวในการเป็นสมาชิกลูกเสือเนตรนารี ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

4.5 การศึกษาธรรมชาติคือ สิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

4.6 ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้นอยากที่จะทำ และวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนาน การแข่งขันกันก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

4.7 การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาเกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกัน เด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

5. เงื่อนไข

5.1 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษของลูกเสือเนตรนารี แต่ละประเภทอาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

5.2 การจัดกิจกรรม

5.2.1 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เกมหรือเพลง
- 3) เรียนตามหลักสูตร
- 4) การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์
- 5) พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5.2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือไปเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมไว้ให้พร้อมก่อนและเนิ่น ๆ ดังนั้นบทบาทผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือต้องงานการอยู่ค่ายพักแรม และตามหน้าที่ของตนเองจึงจำเป็นต้องหาโอกาสให้ลูกเสือของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอ

ให้ผู้กำกับลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมปีหนึ่ง ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้อยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

5.2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการลูกเสือ เช่น พิธีเข้าประจำกองพิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ลูกเสือมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ

5.2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

5.2.5 ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นในแต่ละประเภท

5.2.6 สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

6. การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

6.1 กิจกรรมบังคับ เป็นการประเมินผลกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสิน เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม การทดสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.2 วิชาพิเศษการประเมินผลวิชาพิเศษในแต่ละวิชา ใช้วิธีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

กิจกรรมยุวกาชาด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 33-38) กำหนดไว้ว่า กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร เน้นทักษะ กระบวนการตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน ปรับปรุงการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

1. หลักการ

กิจกรรมยุวกาชาดมีหลักการของการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิดและปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาดกฎหมายมนุษยชน และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการ ทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

1.2 มีความเป็นเอกภาพและมีความหลากหลายในกิจกรรม กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ

1.3 สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระบบหน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด การคุ้มครอง กฎหมายมนุษยธรรม สิทธิมนุษยธรรม การช่วยเหลือ การรักษาสภาพ และสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกแห่งหน (ข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 60 พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 9 ว่าด้วยยุวกาชาด) จึงกำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 มีอุดมคติในศาสนาดี สุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2.2 มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ

2.3 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์กาชาด มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์

2.4 บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.6 มีสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

3. ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด กำหนดโครงสร้างหลักสูตรยุวกาชาดในสถานศึกษาเป็น

4 ระดับ ดังนี้

ยุวกาชาดระดับ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ยุวกาชาดระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

4. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ประกอบด้วยกิจกรรมหลักและกิจกรรมพิเศษ ดังนี้

4.1 กิจกรรมหลัก หมายถึง กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สมาชิกยุวกาชาดทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมหลักประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรม คือ

4.1.1 กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิก ยุวกาชาดมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของกาชาด มีศรัทธาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเสียสละ เป็นคนดี มีคุณธรรม ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นผู้นำในการเผยแพร่กิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่งเสริมศักยภาพ คุณค่าของความเป็นมนุษย์ บทบาทชาย-หญิง เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว มีความพร้อมเพื่อการปรับตัวเรื่องต่าง ๆ ในอนาคต ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

- 1) กาชาดสากล
- 2) สภากาชาดไทย
- 3) ยุวกาชาด

4.1.2 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้ศึกษาและฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพ มีความรู้และทักษะในการรักษานามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น การปฐมพยาบาลและเคหพยาบาล การเตรียมตัวป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายต่าง ๆ เช่น มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดชีวิตครอบครัว อิทธิพลจากสื่อและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

- 1) สุขภาพ
- 2) การป้องกันชีวิตและสุขภาพ

4.1.3 กลุ่มกิจกรรมสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้รู้จักตนเอง มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้ดี มีความสามัคคี มีสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับบุคคลทั่วไป ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของยุวกาชาดที่ปฏิบัติงานเสริมสันติภาพซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานในด้านอื่น ๆ ต่อไป ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

- 1) ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง
- 2) ความมีระเบียบวินัย
- 3) สัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี

4.1.4 กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกยุวกาชาดปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกาชาด มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

- 1) การบำเพ็ญประโยชน์
- 2) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในแต่ละสาระของกิจกรรมหลักทั้ง 4 กลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาสามารถปรับแต่ละสาระมากขึ้นน้อยแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา

4.2 กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่จัดเสริมกิจกรรมหลักโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมตามความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดหรือความสนใจ และมีเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดแต่ละกิจกรรม เมื่อผ่านเกณฑ์ผู้เรียนจึงจะมีสิทธิประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้น ๆ มีจำนวน 54 กิจกรรม

5. เงื่อนไข

5.1 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาดตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษของยุวกาชาดแต่ละประเภทอาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

5.2 การจัดกิจกรรม ควรจัดให้มีพิธีเปิดและพิธีปิดกิจกรรมยุวกาชาดทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

5.2.1 พิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด

- 1) เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง
- 2) ชักธงยุวกาชาดขึ้นสู่ยอดเสา
- 3) สงบนิ่ง
- 4) กล่าวคำปฏิญาณตนยุวกาชาด
- 5) ตรวจและรายงาน
- 6) นัดหมายและชี้แจง

5.2.2 พิธีปิดกิจกรรมยุวกาชาด

- 1) เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง
- 2) นัดหมายและชี้แจง

3) ชักธงยุวภาษาดลง

4) เลิกแถว

5.2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการยุวภาษา เช่น พิธีเข้าประจำหมู่ พิธีทบทวนคำปฏิญาณตนยุวภาษาและสวนสนาม พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น

5.2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ยุวภาษาได้บำเพ็ญประโยชน์ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

5.3 ผู้นำยุวภาษาควรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชายุวภาษา หลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง เช่น หลักสูตรครูผู้สอน หลักสูตรผู้นำยุวภาษา เป็นต้น

5.4 สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งหมู่ยุวภาษาตามข้อบังคับ

6. การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมยุวภาษา เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ยังต้องพิจารณาด้านความประพฤติ และพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

6.1 กิจกรรมหลัก เป็นการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสินเลื่อนขั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม และการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.2 กิจกรรมพิเศษ เป็นการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษได้ เมื่อผู้เรียนสามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 39-45) สรุปว่า กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมอาสาสมัครนานาชาติสำหรับเด็กผู้หญิงและสตรีที่สนใจ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ วรรณะ และศาสนา มีเป้าหมายเพื่อฝึกเด็กผู้หญิงให้เป็นพลเมืองดี มีประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักการที่ Lord Baden Powell ผู้ก่อตั้งกิจกรรมลูกเสือและผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้กำหนดไว้ โดยการฝึกทักษะ ต่าง ๆ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม มีคำปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีโดยมีการจัดองค์การบริหารตามข้อบังคับ และนโยบายขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก (The World Association of Guides and Girl Scouts)

1. หลักการ

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกระบวนการในการทำงานเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรี มีโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ โดยในการฝึกจะต้องให้สมาชิกได้รับการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและครบถ้วนทั้ง 6 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาจิตใจ และคุณธรรม

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีอุปนิสัยที่ดีตามแนวทางของคำปฏิญาณและกฎ
- 2.2 เพื่อเตรียมเด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน
- 2.3 เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 2.4 เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์มีขอบข่ายที่ประกอบด้วย ข้อกำหนด จุดประสงค์สาระกิจกรรม กระบวนการฝึก หลักสูตรพื้นฐาน พิธีการ และเครื่องแบบ โดยจำแนกตามประเภทของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่เรียกว่า เยาวสมาชิก ผู้บำเพ็ญประโยชน์มีทั้งหมด 4 รุ่น คือ

- รุ่นที่ 1 นกน้อย ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 4-6 ปี เรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1-3
- รุ่นที่ 2 นกสีฟ้า ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 7-11 ปี เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
- รุ่นที่ 3 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นกลาง ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 12-15 ปี เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)
- รุ่นที่ 4 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นใหญ่ ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 16-20 ปี เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่านั้น

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีแนวการจัดกิจกรรมเฉพาะ 9 ข้อ ดังนี้

- 1) ให้ยึดมั่นและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของกิจกรรม ผู้บำเพ็ญประโยชน์ (Promise and Laws) วิธีการนี้จะช่วยสร้างอุปนิสัยที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และตระหนักในหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชนและประเทศชาติ
- 2) ระบบหมู่ (Patrol System) ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่เรียกว่าระบบหมู่ โดยให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่เล็ก ๆ 6-8 คน ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามในการปกครองตนเอง วิธีการนี้ช่วยพัฒนาทักษะความเป็นประชาธิปไตย
- 3) เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสนใจ ความสามารถและความต้องการของตน
- 4) ฝึกพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า (Progressive Development) ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเอง รู้จักสร้างโอกาสในการทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถด้วยตนเอง

วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาความสนใจและความสามารถของตนเองยิ่งขึ้น

5) ให้มีความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ (Active Co-operation between Youths and Adults) เป็นความร่วมมือด้านความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลร่วมกัน ความร่วมมือนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้พัฒนาตนเองและมีความรับผิดชอบ วิธีการนี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กและได้เห็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ด้วย

6) การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน (Symbolism) ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเป็นสมาชิก ผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมายการทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการที่เป็นสมาชิกขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรสตรีที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

7) กิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities) ฝึกการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและฝึกการเตรียมพร้อมเสมอ ด้วยการใช้กิจกรรมกลางแจ้งและการอยู่ค่ายพักแรม วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำเนินชีวิต

8) ฝึกให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน (Community Service) วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกนิสัยการบำเพ็ญประโยชน์ และมีความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก

9) เรียนรู้เกี่ยวกับนานาชาติ (International Experience) ทั้งด้านวัฒนธรรมศาสนา และวิถีชีวิต วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างของบุคคลในชาติและสังคมโลก เพื่อลดข้อขัดแย้งและรู้จักพึ่งพาอาศัยกันเป็นการสร้างสันติสุขในโลก

4. เงื่อนไข

4.1 เวลาในการร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักสูตรในแต่ละรุ่น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

4.2 การจัดกิจกรรม

4.2.1 การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดชุมนุมทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1) เปิดชุมนุม (การเปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นน้อยและนักกีฬา ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับสมาชิกรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ไม่จำเป็นต้องทำทุกครั้ง แต่อย่างน้อยควรทำเดือนละ 1 ครั้ง)

2) จัดกิจกรรมตามโปรแกรมหรือตามเครื่องหมายแสดงความสามารถ (Efficiency Badges)

3) ใช้วิธีการ (Methods) 9 ข้อ

4) ใช้เพลงหรือเกมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรม

5) ปิดชุมนุม (การปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นน้อยและนักศึกษา ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ใช้การปิดชุมนุมทุกครั้งด้วยการร้องเพลงเสร็จหนึ่งวัน/Taps)

4.2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและการเข้าค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้และฝึกทักษะตามหัวข้อ (Theme) ของการเข้าค่ายพักแรม ซึ่งหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์และสมาชิก ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว การอยู่ค่ายพักแรมสามารถทำได้ตามความเหมาะสมหรืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการของผู้บำเพ็ญประโยชน์เช่น การเปิดชุมนุม พิธีปฐกฐิน พิธีมอบเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษ (Efficiency Badges) พิธีวันรำลึก (Thinking Day) เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของการเป็นสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์

4.2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้สมาชิก ผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้มีกิจกรรมเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของผู้บำเพ็ญประโยชน์

4.3 หัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ (Leaders) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ขั้นพื้นฐาน

4.4 สถานศึกษาที่ประสงค์จะจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ให้ขออนุญาตเปิดหมวด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์

5. การประเมินกิจกรรม

5.1 ประเมินจากพฤติกรรมความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยประเมินจากจำนวนครั้งและเวลาในการจัดกิจกรรม

5.2 ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากผลงานและการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

5.3 ประเมินพัฒนาการของเยาวชนสมาชิกด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม โดยประเมินจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 46-50) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดี และมีสุขภาพ พลานามัยที่แข็งแรง

1. หลักการ

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีหลักการสำคัญดังนี้

- 1.1 เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามความสนใจของผู้เรียน
- 1.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชาติ จึงต้องมีความรักความห่วงแหน สามารถที่จะเสียสละ และอุทิศชีวิตให้กับชาติ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนแต่อย่างใด
- 1.3 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาทหารที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดี เชื่อมั่น ศรัทธาในกองทัพ และมีความพร้อมที่จะเข้ารับใช้ชาติในฐานะกำลังพลสำรองที่มีคุณภาพของกองทัพ เมื่อสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรด้วยความเต็มใจ
- 1.4 เป็นกิจกรรมที่เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชนรวมทั้งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในสังคม โดยเฉพาะในเรื่องการรณรงค์เพื่อป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
- 2.2 เพื่อให้นักเรียนทั้งชายและหญิงที่สมัคร มีความรู้วิชาทหารทั้งในทางเทคนิคและทางยุทธศาสตร์
- 2.3 เพื่อปลูกฝังให้มีอุดมการณ์ เทิดทูน และยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในเรื่องชาตินิยม
- 2.4 เพื่อเสริมสร้างให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความอดทน และอดกลั้น
- 2.5 เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ และดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนอย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่อง
- 2.6 เพื่อเสริมสร้างให้มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะด้วยกัน รวมทั้งให้มีความสำนึกในภาระหน้าที่ของตนให้บังเกิดเป็นรูปธรรมและเป็นระบบโดยต่อเนื่อง

3. ขอบข่าย

- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ 2
- ศึกษาวิชาทหารเบื้องต้นในระดับลูกแถว บังเกิดความมีระเบียบวินัยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะนิสัย สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงอย่างได้ผล
- นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3
- ศึกษาวิชาทหารในระดับผู้บังคับหมู่ รองผู้บังคับหมวดและผู้บังคับหมวด มีความพร้อมในการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบทั้งในแบบและนอกแบบ

4. แนวการจัดกิจกรรม

การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร ต้องมีคุณลักษณะและคุณสมบัติ ดังนี้

- 4.1 เป็นชายหรือหญิงที่มีสัญชาติไทย
 4.2 ไม่พิการ ทูพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้
 ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
 4.3 มีขนาดรอบตัว น้ำหนัก และความสูงตามส่วนสัมพันธ์ ดังภาพประกอบ

อายุปี	ชาย				หญิง	
	ความขยายของอก (ซม.)		น้ำหนัก (กก.)	ความสูง (ซม.)	น้ำหนัก (กก.)	ความสูง (ซม.)
	หายใจเข้า	หายใจออก				
ไม่เกิน ๑๕	๗๕	๗๒	๔๒	๑๕๕	๔๑	๑๔๘
๑๖	๗๖	๗๓	๔๔	๑๕๖	๔๒	๑๔๙
๑๗	๗๗	๗๔	๔๖	๑๕๘	๔๓	๑๕๐
๑๘	๗๘	๗๕	๔๘	๑๖๐	๔๔	๑๕๑
๑๙ ถึง ๒๒	๗๙	๗๖	๕๑	๑๖๑	๔๕	๑๕๒

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 48)

ภาพประกอบ 6 ขนาดรอบตัว น้ำหนัก และส่วนสูงในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร

- 4.4 มีความประพฤติเรียบร้อย
 4.5 กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการกำลังสำรองเปิดทำการฝึก
 วิชาทหาร
 4.6 สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป
 และมีผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป หรือนักเรียนที่เคยเป็น
 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และสอบได้วิชาพิเศษไม่น้อยกว่า 8 วิชา จะต้องมีผลการเรียนของชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ไม่ต่ำกว่า 1.5 เว้นแต่ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนช่างฝีมือทหารของกระทรวงกลาโหม
 หรือกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ไม่ต้องมีผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3 หรือเทียบเท่าตามที่กองทัพบกกำหนด
 4.7 นักศึกษาวิชาทหารจะต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย
 ตามที่กำหนด
 ดังนี้
 4.7.1 ลูก-นึ่ง 34 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที
 4.7.2 ดันพื้น 22 ครั้ง ไม่จำกัดเวลา
 4.7.3 วิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที 15 วินาที

4.8 นักศึกษาหญิง จะต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายตามที่กำหนด ดังนี้

4.8.1 ลูก-นั่ง 25 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที

4.8.2 ดันพื้น 15 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที (เดิมไม่จำกัดเวลา)

4.8.3 วิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 4 นาที (เดิม 5 นาที)

5. เงื่อนไข

5.1 เป็นผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.2 สถานศึกษาที่เปิดรับนักศึกษาวิชาทหาร ต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

5.3 การจัดกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารในสถานศึกษาก่อนจะมีการปฏิบัติกิจกรรมควรปฏิบัติดังนี้

พิธีเปิด รวมพลเข้าแถวตอน ชักธงชาติขึ้น สวดมนต์ ปฏิญาณตน และแยกแถวทำกิจกรรม

พิธีปิด รวมพลเข้าแถวตอน นัดหมาย ชักธงชาติลง และเลิก

5.4 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสมสำหรับการฝึกภาคสนามสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการฝึกโดยใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนได้ตามความเหมาะสม

5.5 ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของกองบัญชาการสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

5.6 การขอเปิดสถานศึกษาวิชาทหาร การฝึก การสอบ และการปกครองให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

6. การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรม เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้วยังต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย และการประเมินตามสภาพจริง โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมชุมนุม ชมรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 51-54) ได้อ้างว่ากิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมนักเรียนที่สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน จัดขึ้นตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชุมนุม หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัดในเรื่องเดียวกัน และร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ชมรม หมายถึง การรวมกันของกลุ่มผู้เรียนที่มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกัน การจัดตั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ สมาชิก โครงสร้างของชมรม และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสถานศึกษา

1. หลักการ

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

- 1.1 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสมัครใจ
- 1.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
- 1.3 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- 1.4 เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน
- 2.2 เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ
- 2.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- 2.4 เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

3. ขอบข่าย

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีขอบข่ายดังนี้

- 3.1 เป็นกิจกรรมที่เกื้อกูล ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 3.2 เป็นกิจกรรมจัดตามความสนใจของผู้เรียน
- 3.3 เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และทั้งในและนอกเวลาเรียน

4. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้

- 4.1 สถานศึกษาดำเนินการจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา 1 ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และกิจกรรมระยะเวลามากกว่า 1 ปีการศึกษา

4.2 กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม

4.3 กรณีที่สถานศึกษายังไม่มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียนร่วมกันจัดตั้งชุมนุมชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด

4.4 ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

5. เงื่อนไข

5.1 การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

5.2 สมาชิกของชุมนุม ชมรม ต้องเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามระเบียบของชุมนุมชมรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ของแต่ละกิจกรรม

5.3 สถานศึกษามีระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของชุมนุมชมรมอย่างต่อเนื่อง

6. การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นการตรวจสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 56-58)

1. หลักการ

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรักผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. ขอบข่าย

เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนาหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

4. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม ร่วมรายงานผล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนสามารถเลือกจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (กิจกรรมในวิถีชีวิตโรงเรียนเพื่อปลูกฝังจิตอาสา) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมกันวางแผนปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในวิถีชีวิตของชั้นเรียนและโรงเรียนจนเกิดเป็นนิสัยในการสมัครใจทำงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งงานเหล่านี้จะขยายขอบเขตจากใกล้ตัวไปสู่สังคมที่อยู่ภายนอกได้

4.2 จัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน (กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนตามแผนการจัดกิจกรรม โดยให้ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวการจัดดังนี้

1) จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2) จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ/โครงงาน/กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอการจัดกิจกรรมต่อโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดทำโครงการหรือโครงงานหรือกิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน

3) จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

3.1) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดกิจกรรมในโรงเรียน

3.2) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่จัดกิจกรรมนอกโรงเรียน

มนต์ชัย มั่นวสิน (2552 : 23) สรุปไว้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ 3 ประการ คือ

1) ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องเตรียมวางแผนและเตรียมความพร้อมเพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

2) การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่หลากหลายและสร้างจิตสำนึกที่จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมายและได้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

3) ประเมินผลและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองตามความถนัดและให้ความสนใจเต็มที่ เป็นการพัฒนาดังรวมความเป็นมนุษย์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การประเมินผลควมามีผู้รับผิดชอบในการติดตามกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ โดยประเมินจากพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรม ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่

จากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและฝึกปฏิบัติทั้ง 3 ลักษณะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปีจนจบหลักสูตร โดยผู้เรียนจะต้องผ่านเกณฑ์ทุกกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกันออกไป โดยการจัดกิจกรรมแนะแนว จะเน้นให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียน อาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคม การจัดกิจกรรมนักเรียนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ เน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จะส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยแนวทางการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ จะจัดแบบบูรณาการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจมีลักษณะเป็นโครงการ/โครงงาน/กิจกรรมที่ทำร่วมกันหลายฝ่าย ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีขั้นตอนการดำเนินงาน เริ่มต้นที่การเตรียมความพร้อม โดยการวางแผนการจัดกิจกรรม จากนั้นปฏิบัติกิจกรรม และประเมินผลและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบ หน่วยงาน / บุคคล	ผู้เรียน						ความถี่
	สุพรรณ (2545)	ชัยพร แก้วจิน (2550)	ทวี จันทรัตน์ (2554)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ขวัญนคร ปกป้อง (2555)	
1. การกำหนดวัตถุประสงค์	/	/	/				3
2. การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน	/	/	/	/	/	/	6
3. การบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง	/	/	/				3
4. การใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์	/	/					2
5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสม	/	/					2
6. การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม	/	/					2
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	/	/	/				3
8. การยึดหลักการมีส่วนร่วม	/	/	/	/	/	/	6
9. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	/	/					2
10. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม				/	/	/	3
11. การกำหนดเป้าหมาย				/	/	/	3

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า มีประเด็นที่สอดคล้องกันที่เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลายประการ ผู้วิจัยจึงได้นำมาจัดอันดับโดยใช้เกณฑ์ ขั้นตอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 1 ขึ้นไปโดยยุบรวมขั้นตอนที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน และเลือกเก็บขั้นตอนที่มีความสำคัญได้ ได้ 6 ขั้นตอน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยใช้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดการเป้าหมาย
2. การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา
4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม

6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

จากข้อมูลในตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากแนวความคิดสุพัชรา ชัมเจริญ (2545 : 121 - 122) ชมัยพร แก้วชิน (2550 : 97 - 98) ทวี จันทรัตน์ (2554 : 102) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 75 - 78) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 154 - 155) ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : 128 - 129) สรุปได้ว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วมและ 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในแต่ละองค์ประกอบมาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดการเป้าหมาย

จิรพัฒน์ จันทะไพร (2550 : 2) ได้สรุปเป้าหมาย คือ ระดับหรือมาตรฐานผลการปฏิบัติงานที่คาดหวัง องค์กรกำหนด เป้าหมายเป็นหลักสำหรับเปรียบเทียบเพื่อวัดความก้าวหน้าของความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการ เป็นผู้กำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักเพราะ เป็นผู้อยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นภาพรวมขององค์กร รู้ทิศทางว่าองค์กรควรมีเป้าหมายอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่มากที่สุดและเป็นผู้รับผิดชอบผลการปฏิบัติงานทั้งหมด ส่วนราชการจะต้องแจ้งเป้าหมายให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบผลการปฏิบัติงานนั้นได้รับรู้ด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 7) ได้อ้างถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดการเป้าหมาย หมายถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน

2. การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 (2552 : 24) ได้นิยามกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเองและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 8) ได้นิยามการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจความถนัดและความต้องการของผู้เรียนตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้อาชีพ และการดำเนินชีวิต ที่ดีงามตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่า การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม

3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา

วัชร ทรัพย์มี (2546 : 56) ได้สรุปการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือที่เกิดจากสัมพันธภาพของบุคคลอย่างน้อย 2 คน คือผู้ให้และผู้รับการปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาในที่นี้หมายถึงครูที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการให้คำปรึกษา มีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการปรึกษาหรือนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ประสบความยุ่งยากใจหรือมีความทุกข์หรือต้องการความช่วยเหลือให้เข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาและหาทางออก เพื่อลดหรือขจัดความทุกข์ ความยุ่งยากใจ ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่

สำนักบริหารวิชาการ (2556 : 3) ได้กำหนดครูที่ปรึกษาเป็นหน้าที่ของครู ทุกคนที่ต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน ตักเตือนและดูแล ความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2552 (2552 : 24) ได้กำหนดไว้ว่า มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา หมายถึงผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ดำเนินการกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคีและรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูมีหน้าที่แนะนำและให้คำปรึกษา และกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มเพื่อให้การดำเนินการของผู้เรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้

4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

จันทิรา ธนสงวนวงศ์ (ม.ป.ป.) ให้ความหมายว่าจิตสาธารณะ การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน "จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักการในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 10) ได้ให้นิยามว่า จิตสาธารณะ หมายถึงคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สรุปได้ว่า การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม หมายถึงการสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในเรื่องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสอดคล้องกับท้องถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม

5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การุณ (2547) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อตัดสินใจหรือมีส่วนในกระบวนการบริหาร ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนั้นมีผลกระทบต่อส่วนร่วม

จิณณวัตร ปะโคทั้ง (2550 : 164) ได้สรุปถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การดำเนินการร่วมกันและมีความเกี่ยวข้องกันจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงาน/องค์กร

สรุปได้ว่า การยึดหลักการมีส่วนร่วมหมายถึง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลายฝ่ายอันได้แก่ ครู นักเรียน ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกันดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีการประสานงาน ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

อัญชลี ธรรมะวิสิฐกุล (2552 : เว็บไซต์) สรุปไว้ว่าการประเมินผล มีคำซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวแยกจากกันได้ชัดเจนในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรม การประเมินผลเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2551 : 10) ได้กำหนดไว้ว่าการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมหมายถึงการประเมินกิจกรรมจากใบงาน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบฝึกทักษะ หรืออาจจะอยู่ในรูปของกิจกรรม โดยมีระบบการวัดที่หลากหลายและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และผลการประเมินที่ได้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ

ตาราง 2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบ	ค่านิยม	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
1. การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน	1. มีวัตถุประสงค์ 2. มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม 3. มีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน	การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม	1. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน 2. ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม 3. ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม 4. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม
3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ดำเนินการกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคีและรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูมีหน้าที่แนะนำและให้คำปรึกษาและกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินการของผู้เรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบูรณาการกับชีวิตจริงได้	1. มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม 2. มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 3. ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการ ที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง 4. มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ค่านิยม	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	การสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ในเรื่องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสอดคล้องกับท้องถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม	1. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น 2. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี 3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม
5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลายฝ่ายอันได้แก่ ครู นักเรียน ครอบครัวยุวมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกัน ดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีการประสานงาน ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	1. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 2. พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 4. องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 5. องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	การประเมินกิจกรรมจากใบงาน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบฝึกทักษะ หรืออาจจะอยู่ในรูปของกิจกรรม โดยมีระบบการวัดที่หลากหลายและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และผลการประเมินที่ได้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ	1. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย 2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1. ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีที่ตั้งอยู่ภายในพื้นที่โรงเรียนมหาวิทยานุกูล ถนนเลียบเมืองมหาสารคาม - ร้อยเอ็ด ตำบลเวียงนาง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่รับผิดชอบให้บริการครอบคลุม 13 อำเภอ ดังนี้ เมืองมหาสารคาม, แกดดำ, โกสุมพิสัย, กันทรวิชัย, เสิ่งยืน, บรบือ, นาเชือก, พยัคฆภูมิพิสัย, วาปีปทุม, นาโดน, ยางสีสุราช, กุดรัง และชื่นชม มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. 2557 : 12-2)

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดขอนแก่น

2. ความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาช่วงชั้น 3 และ 4 ซึ่ง อาศัยอำนาจในมาตรา 5 และ 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษาเมื่อคราวประชุมครั้งที่ 2/2553 วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 จึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต

3. วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์

3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นองค์กรที่บริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ได้มาตรฐาน สู่ความเป็นสากล และการบริการที่เป็นเลิศ ภายในปี 2559

3.2 พันธกิจ (Mission)

- 1) ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ สู่ความเป็นสากล
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง
- 5) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
- 6) พัฒนาระบบการให้บริการที่เป็นเลิศ

4. เป้าประสงค์ (GOAL)

- 4.1 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 4.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 4.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสู่ความเป็นสากล
- 4.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง
- 4.5 ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- 4.6 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. ค่านิยม (Value)

SESAO26 (Secondary Educational Service Area Office 26)

S = Service Mind จิตบริการ

E = Effectiveness ทำงานมุ่งประสิทธิผล

S = Smart ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

A = Accountability มีความรับผิดชอบ

O = Okay ตอบรับข้อเสนอแนะ

2 = Two Ways Communication สื่อสารสองทาง

6 = Six Networks การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจและร่วมมือกันเป็น

6 สหวิทยาเขต

6. กลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จึงกำหนด กลยุทธ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 5 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและห่างไกลยาเสพติด

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และลดอัตราการออกกลางคันให้เป็นศูนย์ โดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาการประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

7. จุดเน้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (2557 : 12-28) กำหนดจุดเน้นการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 จุดเน้นด้านผู้เรียน

1. นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ และความสามารถทางวิชาการ เพื่อพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Students's Competencies) ดังต่อไปนี้

1.1 นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สมดุล เหมาะสมกับวัย และเรียนรู้อย่างมีความสุข

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

1.3 นักเรียนมีความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านการใช้เหตุผล

1.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

1.5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีสมรรถนะในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

1.6 นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์อย่างน้อย 2 ภาษา ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เหมาะสมตามช่วงวัย

2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม (Students' Characteristics & Social Skills) ดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะการแก้ปัญหา และอยู่อย่างพอเพียง

2.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน และสามารถปรับตัวเข้ากับพหุวัฒนธรรมบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทย

3. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มศักยภาพ (Students with Special Needs)

3.1 เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

3.2 เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและอัตลักษณ์แห่งตน

3.3 นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการส่งเสริมให้มีเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ดนตรีและศิลปะ

3.4 นักเรียนที่เรียนภายใต้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว สถานประกอบการ องค์กรเอกชน และสถานศึกษาทางเลือก ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

3.5 เด็กกลุ่มที่ต้องการการคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ ได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือเยียวยา ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

ส่วนที่ 2 จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development)

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

1.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนในการสื่อสาร อย่างน้อย 1 ภาษา

1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้

2. การพัฒนาระบบแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจและแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ (Incentives and Rewarding System)

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานคุณวุฒิ

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจ ได้รับการจูงใจในการพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีผลงานการสอนที่แสดงศักยภาพการสอนอย่างมืออาชีพ เป็นเชิงประจักษ์และได้รับการเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม

3. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม (Professional Ethics)

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณ และอุดมการณ์ ที่มุ่งพัฒนาการศึกษาของชาติและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการเข้าถึงและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนที่ 3 จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

1. โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (Participation and Accountability)

1.1 โรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอก และที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ได้รับการแก้ไขแทรกแซง ช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและเป็นผู้ประสานงานหลัก เพื่อให้โรงเรียนทำแผนพัฒนาเป็นรายโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 โรงเรียนบริหารจัดการโดยมุ่งการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการและสังคม

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างเข้มแข็ง โดยมุ่งการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการและสังคม

1.4 องค์กรคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดำเนินการ และติดตามประเมิน การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง เพื่อประโยชน์สูงสุดคือคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อนักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

2. โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตามระดับมาตรฐาน (Management with Quality and Standards)

2.1 โรงเรียน จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามระดับมาตรฐานที่สูงขึ้น เทียบเคียงกับประเทศผู้นำด้านคุณภาพการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดการศึกษาที่มี คุณภาพตามระดับมาตรฐานที่สูงขึ้น เทียบเคียงกับประเทศผู้นำด้านคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค อาเซียน

8. ผลผลิต

ผลผลิตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

8.1 ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ

8.2 ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย

8.3 เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสมรรถภาพ

8.4 เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8.5 เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

9. จำนวนสถานศึกษาและบุคลากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน

35 โรงเรียน มีขนาดโรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 16 โรงเรียน

2. โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน

3. โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน

4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน

มีจำนวนบุคลากร มีดังนี้

นักเรียนทั้งหมด 37,367 คน

จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 35 คน

2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน 61 คน

3. ครู จำนวน 1,788 คน

4. ลูกจ้างประจำ 108 คน

5. ลูกจ้างชั่วคราว (ครู) 61 คน

6. ลูกจ้างชั่วคราว (นักการภารโรง) 37 คน

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26. 2557 : 23) ได้สรุปว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ครูให้ความสำคัญกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยมากเพราะสถานศึกษาบางแห่งครูที่รับผิดชอบขาดความสามารถในการประยุกต์แนวทางให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือบริบทของสถานศึกษาในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ และครู จึงมีความต้องการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นและ เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เสรี ใจเอื้อ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่า ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

มนต์ชัย มั่นวสิน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : การบริหารกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด นครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการปฏิบัติกิจกรรมและ ด้านการประเมินผลกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ควรวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือร่วมกัน พัฒนา บุคลากรด้านลูกเสือให้มีความรู้ความสามารถในการสอนกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการสอนตามขั้นตอนการเปิดประชุมกอง วัตถุประสงค์ประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งภาคทฤษฎีและ ปฏิบัติตามสภาพจริง

ธนาเศรษฐ์ อภิจิณนันทชัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทยในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี พบว่า ด้านการเตรียมการจัด กิจกรรม ดำเนินการโดยนักเรียนที่มีความถนัดและสนใจดนตรีไทยรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมดนตรีไทย มีครูเป็นที่ปรึกษาชมรม และจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติการจัดกิจกรรมและจัดสรรงบประมาณจาก การบริหารกิจกรรมที่เน้นในโครงการ คือการเตรียมนักเรียนเพื่อส่งเข้าประกวดแข่งขัน โรงเรียนจัด ห้องฝึกซ้อมดนตรีไทย 2 ห้อง และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียน เครื่องดนตรีไทยอย่างเพียงพอและมี คุณภาพ มีการเชิญวิทยากรพิเศษเพื่อเสริมความรู้ให้แก่แก่นักเรียนด้านทักษะและเทคนิคการเล่นดนตรีให้ ไพเราะ งบประมาณในการจัดกิจกรรมโรงเรียนให้การสนับสนุนส่วนหนึ่งและขอรับการสนับสนุนจาก

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์กร บริษัทห้างร้านต่างๆ รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนด้วย การประชาสัมพันธ์และรับสมาชิก ครูที่ปรึกษาชมรมดนตรีไทย ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียนที่มีความถนัดและสนใจดนตรีไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเพิ่มเติมทุกปี แต่มีปัญหาที่นักเรียนมีความสนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมน้อยด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย มีการปฐมนิเทศสมาชิกโดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกัน ข้อปฏิบัติในการฝึกซ้อม และระเบียบวินัยของวงดนตรีไทย มีการเลือกตั้งคณะกรรมการของชมรม กำหนดแนวทางและแผนการฝึกซ้อม และทำการฝึกซ้อมร่วมกันด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม สังเกตจากความร่วมมือและความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและสอบถามหรือสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ชมการแสดง และผู้ปกครองนักเรียนและครูนำผลที่ได้ร่วมกันอภิปรายเพื่อปรับปรุงพัฒนาตนเองจัดทำเอกสารรายงานผลการจัดกิจกรรมทั้งหมดเสนอต่อฝ่ายบริหารทุกภาคเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย

1. นักเรียนและครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสมาธิและด้านการพัฒนาอารมณ์ ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสมาธิและด้านความมีระเบียบวินัย ตามลำดับ

3. นักเรียน ครู และผู้ปกครองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาสมาธิ และด้านการพัฒนาอารมณ์ ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระหว่างกลุ่มนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทย พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเปรียบเทียบรายคู่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่

ธีรเดช ภูทองชัย (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวนทั้งสิ้น 100 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครูผู้สอน จำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จินตกานท์ เสานอก (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสบตำววิทยา(แปงภักดีอุปถัมภ์) ผลการวิจัยพบว่า ระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสบตำววิทยา(แปงภักดีอุปถัมภ์) ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัย 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 3) องค์ประกอบด้านผลผลิต 4) องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับ ผลการประเมินเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้ระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนสบตำววิทยา(แปงภักดีอุปถัมภ์) ประเมินด้านมาตรฐานความถูกต้อง ครอบคลุม ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ ด้านมาตรฐานความเป็นไปได้และด้านมาตรฐานความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านโดนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า

1. ผลการศึกษาศภาพและปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 กิจกรรม อยู่ในระดับน้อย ปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 ปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2. แนวการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในครั้งนี้ คือ ในวงรอบที่ 1 มี 2 แนวการพัฒนา คือ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) การนิเทศภายใน ในวงรอบที่ 2 มีแนวทางพัฒนา คือ การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

พัลลาพร ฤทธิ์มนตรี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรม แนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม ชมรม 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและ

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 – 20 ปี มีความคิดเห็นว่ามีภาระงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มากกว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และ ต่ำกว่า 10 ปี นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

วุฒิชัย แข่งขัน (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการนิเทศ 3) ด้านการประเมิน และ 4) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

2. เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกผู้บริหารและครูตามอายุ ส่วนเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและขนาดของโรงเรียน ไม่พบความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาภรณ์ บุญคงมาต (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อสร้างการรับรู้ผลกระทบและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดภูเก็ต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลการเรียนส่วนมาก มากกว่า 3.00 ส่วนพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่ใช้เฟสบุ๊ก โดยเป็นการใช้งานจากที่บ้าน มีระยะเวลาใช้งานมากกว่า 1-2 ชั่วโมง ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนทนา ส่วนมากมีประสบการณ์ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ปี ผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ระดับการรับรู้ประโยชน์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม คือ ด้านอารมณ์ ด้านการเรียน และด้านสังคม ส่วนการรับรู้ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ทุกด้านที่สอบถาม ยกเว้นด้านสุขภาพที่พบว่า มีการรับรู้ในระดับปานกลาง

จันทร์ กำภักสร (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า สภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนวทำสูงสุด คือ การสำรวจข้อปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล กิจกรรมนักเรียน ทำสูงสุดคือการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุดคือการกำหนดหลักฐานแสดงถึงความสำเร็จตามตัวชี้วัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทำสูงสุดคือการสรุปผลข้อมูล ปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุดคือ วิเคราะห์และแปลความหมายผลการดำเนินกิจกรรม ซึ่งปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้าน

นักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่และผู้อำนวยการโรงเรียนต้องร่วมมือกันให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง ด้านครู ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านนักเรียน ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ความอดทน อดกลั้น ระเบียบวินัย ให้เกิดกับนักเรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านผู้ปกครองและชุมชน ควรให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึง

ปราณี จันทร์ดี (2557) ได้ศึกษากลยุทธ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามอุดมการณ์และนโยบายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 830 คน จากจำนวนโรงเรียน 1,011 โรงเรียน พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในภาพรวมได้ การประเมิน กลยุทธ์ในประเด็นของความเหมาะสมความเป็นไปได้ความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 คน โดยคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งสี่ด้านเท่ากับ 9.23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 7.3 คะแนนการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกัน และมีความน่าเชื่อถือได้ เท่ากับ 0.914 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือ 0.90

ฐิติพร ทองมูล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 โดยมีเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 360 ชุด ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนพบปัญหาต่างๆ คล้ายกัน ได้แก่ ครูขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่น่าสนใจ การบริการข้อมูลข่าวสารให้กับผู้เรียนล่าช้า ผู้เรียนเสียผลประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่มีความสำคัญนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ขาดวัสดุอุปกรณ์และหนังสือมาบริการนักเรียนขาดการวัดและประเมินผลที่ต่อเนื่อง ไม่มีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม ครูไม่จริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ นักเรียนแต่งเครื่องแบบไม่เรียบร้อย นักเรียนไม่สามารถเลือกชุมนุมอย่างหลากหลาย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเสนอแนะจะคล้ายๆ กัน ได้แก่ จัดหาครูที่จบวิชาแนะแนว

ให้แก่โรงเรียนต่างๆ สัมมนาครูที่จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ศึกษาวิเคราะห์ควรจัดส่งวัสดุอุปกรณ์ สื่อการจัดกิจกรรมมาให้โรงเรียนต่างๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติในแนวเดียวกัน ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาต่างๆ ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจังสม่ำเสมอ ครูควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เมื่อพบปัญหาจะได้หาทางช่วยเหลือหาทุนให้นักเรียนที่ยากจน ควรให้มีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด เป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดหาเครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ให้แก่นักเรียนที่ยากจน นักเรียนควรได้ไปศึกษานอกสถานที่ ได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมชุมนุมอย่างหลากหลาย จำกัดจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมชุมนุม แต่ละชุมนุมไม่ให้มีมากเกินไป ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง

อิสติยา อายุ 59 (2559 : บทคัดย่อ) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายให้ ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงตามความถนัด ความสนใจ และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจ ดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาการพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสหกรณ์ประชานุกูล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ
- 2) ศึกษา ผลการพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสหกรณ์ประชานุกูลสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวนรวม 51 คน โดยเลือก เจาะจงเลือกผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูที่สอนกิจกรรมแนะแนว 3 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 แบบทดสอบ และคู่มือพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเป็นกระบวนการ เริ่มต้นจากผู้บริหารกำหนดนโยบายและครูที่สอนกิจกรรมแนะแนวนำสู่การปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติมีการประชุมเพื่อระบุกำหนดและคัดเลือกแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามมาตรฐาน ยุทธศาสตร์การแนะแนว เพื่อนำไปเป็นองค์ประกอบส่วนย่อยของคู่มือแล้วดำเนินการอบรมครูในระยะที่ 1 แล้วครูนำแผนกิจกรรมไปแนะแนวนักเรียนในระยะที่ 2 และรวบรวม วัดผล สรุปผล ในระยะที่ 3 ตามลำดับ 2. ผลการพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นคู่มือการปฏิบัติ ครูมีความรู้มากกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานและยุทธศาสตร์การแนะแนวทุกด้านอยู่ใน ระดับดี ครูมีความคิดเห็นต่อคู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านแนะแนวโดยรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านส่วนตัวและสังคม และด้านอาชีพ ตามลำดับและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวโดยรวมและรายด้านทุกด้านในระดับมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูและโรงเรียนต้องมีการพัฒนางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดี ด้านการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และรู้จักปรับตัวสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้ ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องจะต้องวางแผนทำความเข้าใจลงมือปฏิบัติและสื่อสารระหว่างกันจนถึงการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม การแนะแนวและพัฒนาผู้เรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Hargerty (1971 : 2401-A) ได้ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลของการศึกษาพบว่า กิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในโปรแกรมของโรงเรียน มีการใช้เวลาสำหรับกิจกรรม แต่การดำเนินการมีข้อบกพร่องคือ ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจ รวมทั้งวางนโยบายฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการจัดกิจกรรมมีความสำเร็จถึงขั้นที่จะรวมวิชาการกับกิจกรรมเข้าไว้ในหลักสูตร และจัดชั้นเรียนพิเศษ

Rottschafer (1972 : 1148-A) ได้ศึกษาสภาพ และขอบข่ายของบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของสมาคมคริสเตียนแห่งชาติโดยศึกษาถึงเจตคติของบุคลากรที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูใหญ่ทุกคนเห็นความจำเป็นของบริการแนะแนว และสนับสนุนโครงการแนะแนวให้พร้อมยิ่งขึ้น ในด้านเจตคติของครูใหญ่และ

Brian (2005 : 3338-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับคะแนนเฉลี่ย (GPA) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ย(GPA) ของนักเรียนคือ มีความเกี่ยวข้องกันในกิจกรรมมาก ทำให้คะแนนเฉลี่ย (GPA) สูงไปในทางเดียวกัน

Morissey (2005 : 67-85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่จัดภายนอกโรงเรียนและการพัฒนาที่ดีของเยาวชน ที่เกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและครอบครัว พบว่า กิจกรรมที่จัดภายนอกโรงเรียนมีผลต่อการเสนอแนวทางแก้ปัญหาและใช้กิจกรรมมาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมอาสาสมัคร

Jennifer (2007 : 1603-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 5 และ เกรด 7 ในประเทศแคนาดา พบว่า นักเรียนเข้าร่วมชมรมและกิจกรรมกีฬา ทั้งในและนอกโรงเรียนเฉลี่ยประมาณเดือนละ 1 ครั้ง แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรทั้งในและนอกโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ได้รับการสนับสนุน แสดงความสัมพันธ์เชิงโค้ง พบว่า ควรดำเนินการต่อไประหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์สนับสนุนสำหรับกิจกรรมนอกโรงเรียนเท่านั้น ข้อเสนอแนะในการค้นพบครั้งนี้เกี่ยวข้องกับการที่กิจกรรมนอกโรงเรียนมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางลบกับความสำเร็จการศึกษาของนักเรียน อย่างไรก็ตาม จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมระดับปานกลางปรากฏผลในทางบวก แสดงว่าจะสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรและระดับกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนที่ไม่ได้รับการสนับสนุน ผลคือเป็นการอธิบายในรูปแบบสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและแหล่งชุมชนสำหรับกิจกรรมนอกหลักสูตร

Doohan (1969 : 2146 - A) ได้ศึกษาการดำเนินงานปัญหาต่างๆ และการประเมินผลใน การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยม 4 แห่ง ของรัฐเมน (Maine State) สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เพียงพอ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ความเคร่งครัดของการจัดการเรียนการสอนเป็นผลทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

Chandler (2002 : 823 - A) ได้ศึกษาความเข้าใจต่อสิ่งที่สำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาพบว่าความตระหนักต่อแนวคิดที่สำคัญในบทบาทหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษามีโครงสร้าง 6 ด้าน คือ ด้านศาสนา ด้านการบริหาร ด้านการจัดหางานด้านการศึกษาอาชีพ ด้านการวางแผนการศึกษา ด้านการสอนและการชี้แนะทักษะและคุณภาพของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จ ซึ่งต้องดูแลและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีทักษะการสื่อสารที่ดี ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ มีทักษะและไหวพริบในการพิจารณาอารมณ์ของนักเรียนที่มารับบริการ

Gorton (วูรี กองเส็ง. 2557 : 78-84 ; อ้างอิงมาจาก Gorton. 1983) ได้วิจัยปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียน มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ 1) ปัญหาการขาดแคลนผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากิจกรรมที่นักเรียน สนใจและมีคุณภาพ เพราะครูส่วนใหญ่เข้ามาสอนในโรงเรียนมักจะขาดความรู้ในเรื่องนี้และไม่เคยสนใจมาก่อน นอกจากนี้ก็มีปัญหาอยู่ว่าผู้ที่มีความสามารถหรือแม้แต่ครูธรรมดาเองก็ไม่ สนใจที่จะทำงานนี้เพราะต้องเสียเวลามากและงานก็หนักกว่างานอื่นโดยที่มักจะไม่มีผลตอบแทนอย่างเหมาะสมทั้งในด้านการเงินความดีความชอบหรือเกียรติยศชื่อเสียง หรือแม้แต่ความเห็นอกเห็นใจจากครูคนอื่น ๆ และโดยเฉพาะจากฝ่ายบริหาร 2) ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนหลายแห่งมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ส่วนใหญ่จะไม่ยอมเข้าร่วมทางครูที่ปรึกษาและโรงเรียนมักจะกล่าวอ้างว่านักเรียนไม่สนใจโดยไม่เคยหาสาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใด ที่จริงการที่นักเรียนไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่รู้ว่าโรงเรียนจัดกิจกรรม ไม่รู้ตารางกิจกรรมที่แน่นอน การจัดตารางกิจกรรมไม่เหมาะสม นักเรียนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้วยได้บางกิจกรรมเพราะกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น่าสนใจกิจกรรมที่จัดมีจำนวนจำกัดเกินไป บางกิจกรรมกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมไว้สูงหรือเข้มเกินไป ขาดความเข้าใจในคุณค่าที่จะได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม ครูที่ปรึกษามีทำหน้าที่นำเป้าหมายไม่กระตือรือร้น แต่ในทางกลับกันกิจกรรมบางชนิดมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป อาจจะมี 2 แบบ คือ แบบที่หนึ่งมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหลายชนิดมากเกินไปกับนักเรียนได้รับเป็นหัวหน้ากิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ 2 - 3 อย่าง และทุ่มเททุกสิ่งอย่างให้กับกิจกรรมมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาเรียนวิชาอื่น ๆ 3) ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งมักจะพบอยู่เสมอว่าแม้ว่าโรงเรียนจะเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญในการให้ประสบการณ์แก่นักเรียน แต่ถ้าเมื่อใดปัญหาการเงินขาดแคลนผู้บริหารก็จะตัดกิจกรรมนั้นๆ ออกไปก่อนเสมอ เพราะคิดว่าเป็นงานนอกหลักสูตรซึ่งมีความสำคัญน้อยมาก ปัญหาต่อมาคือ ปัจจุบันราคาสินค้าและบริการ ต่างๆ มีราคาสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันค่าของเงินเดือนก็ลดลงทำให้งบประมาณด้านกิจกรรม นักเรียนขาดแคลนอยู่เสมอ

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนผู้เรียนในด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตในอนาคต สามารถปรับปรุงตนเองได้อย่างเหมาะสม และเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ฝึกทักษะด้านการทำงานร่วมกัน และนำประสบการณ์ที่หลากหลายมาใช้เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมและนำไปสู่การประสบความสำเร็จ ดังนั้น หากมีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบก็จะสามารถแก้ปัญหาและเสริมสร้างการเรียนรู้

การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ
สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน

5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีขั้นตอนดังนี้

1. นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 316 คน

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีขั้นตอนดังนี้

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ

2. ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา 3 แห่ง

3. ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา

4. ประเมินแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

การดำเนินการทั้ง 3 ระยะ แสดงได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ระยะวิจัยขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง

ระยะการวิจัย	ขั้นตอนดำเนินการ	ผลการดำเนินการ
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด	1.ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2.สังเคราะห์องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน	ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัด
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	1. นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 316 คน 3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	1. นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการ 2. ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา 3 แห่ง 3. ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา 4. ประเมินแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน	ได้แนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
สำหรับสถานศึกษา

1.2 สืบเคราะห์ข้อมูลจาก 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน

1.3 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและ
ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและตัวชี้วัดของผู้วิจัยตาม
คำแนะนำให้สมบูรณ์โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อไป

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 มีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.2 มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

2.3 มีความรู้ด้านวิจัยทางการศึกษา

ซึ่งได้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1) ดร.พิศมัย จ้านงพิศ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน
ภูมิภาค) ผู้อำนวยการโรงเรียนยางวิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2) นายศุภฤกษ์ พลายงาม วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนินพิทยาคม อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร
สถานศึกษา

3) นายมนตรี ลุนสมบัติ วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง
รองผู้อำนวยการโรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ
บริหารสถานศึกษา

4) นายพูลศักดิ์ บุตรแก้ว ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียนบ้านน้อยหนองหนาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

5) นายรณกฤต รินทะชัย วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสองห้องฮ้อยน้อย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน
โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด

เครื่องมือในการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นแบบประเมินความเหมาะสม
ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบประเมินความเหมาะสม
ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1) สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาเก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูล

1) การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาที่ได้รับคืน

2) ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.

2554 : 102)

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3) บันทึกข้อมูลที่น่าสนใจไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 134)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51-5.00	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษามากที่สุด
3.51-4.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษามาก
2.51-3.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาปานกลาง
1.51-2.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาน้อย
1.00-1.50	มีความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.1 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้จากการสังเคราะห์และยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบจำนวน 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วมและ 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม รวมองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่สร้างขึ้นมีจำนวนทั้งสิ้น 21 ข้อ

1.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 1,884 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 316 คน ได้มาโดยเทียบจำนวนจากตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 35) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิ

ตาราง 4 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดสถานศึกษา	ใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน	ใหญ่ 3 โรงเรียน	กลาง 10 โรงเรียน	เล็ก 16 โรงเรียน	รวม 35 โรงเรียน
ขนาดประชากร	ขนาดประชากร (คน)				
ผู้อำนวยการ 35 คน	1	1	2	3	7
รองผู้อำนวยการ 61 คน	2	1	4	6	13
ครู 1,788 คน	51	25	84	136	296
รวม 1,884	54	27	90	145	316

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพการดำเนินการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแต่ละข้อคำถามมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมากที่สุด
4	หมายถึง	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมาก
3	หมายถึง	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการปานกลาง
2	หมายถึง	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อย
1	หมายถึง	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา จากระยะที่ 1 มาร่างแบบสอบถามประเด็นคำถามทั้งในส่วนที่เป็นการถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดจำนวน 12 ด้าน 26 ตัวชี้วัด

2) นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of item Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์รายข้อเท่ากับ 0.60 – 1.00 ซึ่งถือว่าข้อนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ทำหน้าที่พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- (1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- (2) มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) ดร.พิศมัย จานงพิศ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนยางวิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2) นายศุภฤกษ์ พลายนาม วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนินพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา

3) นายคุณากรณ์ ศรีธรรณ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาค้อโคกกลาง อำเภอบัวชุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา

4) นายมนตรี ลุนสมบัติ วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

5) นายพูลศักดิ์ บุตรแก้ว ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้อยหนองหนาด อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เชิงเนื้อหา การใช้ภาษา ตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554)

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ ให้คะแนน +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ ให้คะแนน 0

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ ให้คะแนน -1

ตาราง 5 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	IOC
1	1	1	1	1	1	1
2	1	0	1	1	1	0.8
3	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1
5	0	1	1	1	1	0.8
6	1	1	1	1	1	1
7	1	1	1	0	1	0.8
8	1	1	1	1	1	1
9	1	1	1	0	1	0.8
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	1	1	1
12	1	1	1	1	1	1
13	1	1	1	0	1	0.8
14	0	1	0	1	1	0.6
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	0	1	0.8
17	1	1	0	1	1	0.8
18	0	1	1	1	1	0.8
19	1	1	1	1	1	1
20	1	0	1	1	1	0.8
21	1	1	1	0	1	0.8
22	1	1	1	1	1	1
23	1	0	1	1	1	0.8
24	1	1	1	1	1	1
25	1	1	1	1	1	1
26	0	1	1	1	1	0.8
27	1	1	0	1	1	0.8
28	1	1	1	1	1	1
29	1	1	1	1	1	1
30	1	1	1	0	1	0.8
31	1	1	1	1	1	1
32	1	1	1	1	1	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	IOC
33	1	1	1	1	1	1
34	1	1	1	0	1	0.8
35	1	1	1	1	1	1
36	1	1	1	1	1	1
37	1	1	1	0	1	0.8
38	1	1	1	1	1	1
39	0	1	1	1	1	0.8
40	1	1	1	1	1	1
41	1	0	1	1	1	0.8
42	1	1	1	0	1	0.8
43	1	1	1	1	1	1
44	1	0	1	1	1	0.8
45	1	1	1	1	1	1
46	1	1	1	1	1	1
47	0	1	1	1	1	0.8
48	1	1	0	1	1	0.8
49	1	1	1	1	1	1
50	1	1	1	1	1	1
51	1	1	1	0	1	0.8
52	1	1	1	1	1	1
53	1	1	0	1	1	0.8
54	1	1	1	1	1	1
55	1	1	1	0	1	0.8
56	1	1	1	1	1	1
57	1	1	1	1	1	1
58	1	1	1	0	1	0.8
59	1	1	0	1	1	0.8
60	0	1	1	1	1	0.8
61	1	1	1	1	1	1
62	1	0	1	1	1	0.8
63	1	1	1	0	1	0.8
64	1	1	1	1	1	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	IOC
65	1	0	1	1	1	0.8
66	1	1	1	1	1	1
67	1	1	1	1	1	1
68	0	1	1	1	1	0.8
69	1	1	0	1	1	0.8
70	1	1	1	1	1	1
71	1	1	1	1	1	1
72	1	1	0	0	1	0.6
73	1	1	1	1	1	1
74	1	1	1	1	1	1
75	1	1	1	1	1	1
76	1	1	1	0	1	0.8
77	0	1	1	1	1	0.8
78	1	1	1	1	1	1
79	1	1	1	0	1	0.8
80	1	1	0	1	1	0.8
81	0	1	1	1	1	0.8
82	1	1	1	1	1	1
83	1	0	1	1	1	0.8
84	1	1	0	0	1	0.6
85	1	1	1	1	1	1
86	1	0	1	1	1	0.8
87	1	1	1	0	1	0.8
88	1	1	1	1	1	1
89	1	1	1	1	1	1
90	1	1	1	0	1	0.8
91	1	1	1	1	1	1
92	1	0	1	1	1	0.8
93	1	1	1	1	1	1
94	1	0	1	1	1	0.8
95	1	1	1	1	1	1

3) นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือตรวจพิจารณาความสอดคล้องแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการพิจารณา โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ตอนที่ 2 จากเดิมผู้วิจัยสร้างข้อคำถามได้ทั้งหมด 95 ข้อ แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือให้ความเห็นว่า ควรปรับข้อคำถามให้มีความชัดเจน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามหลักการบริหารวิชาการด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและยังคงเค้าโครงข้อคำถามไว้ทั้งหมด 95 ข้อ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วยผู้บริหาร 5 คน ครู 20 คน รวมจำนวน 25 คน

6) นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1990 : 202 - 204) พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวมของสภาพปัจจุบันมีค่าเท่ากับ .99 ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน

Cronbach's Alpha	N of Items
.985	95

และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวมของสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .97 ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์

Cronbach's Alpha	N of Items
.971	95

7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามทำหนังสือถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และผู้ช่วยเหลือในการกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 สัปดาห์ จากกลุ่มตัวอย่างโดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวม

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและผู้ช่วยเหลือ

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 การจัดทำผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
- 2) ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553)

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1
- 3) บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และแปลค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.50-5.00	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมากที่สุด
3.50-4.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการมาก
2.50-3.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการปานกลาง
1.50-2.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อย
1.00-1.49	สภาพการดำเนินการปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการดำเนินการน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนกโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item-Totel Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2554)

6.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1. นำผลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) โดยการคำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PMI_{modified} = (I-D) / D \quad (I = \text{สภาพการดำเนินการที่คาดหวัง} ; D = \text{สภาพการดำเนินการปัจจุบัน})$$

2. ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา 3 แห่งดังตาราง 8

ตาราง 8 โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
1.โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนวาปีปทุม ตั้งอยู่ที่ 25 บ้านเมืองใหม่ ตำบลหนองแสง อำเภอลำปุม จังหวัดมหาสารคาม 44120 เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนายณณู เพชรมีแก้ว เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน	1.โรงเรียนการแข่งขันสูง 2.รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS 3.โรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 4.โรงเรียนต้นแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5.โรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม อยู่ในระดับดี	รองผู้อำนวยการ
2.โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ ตั้งอยู่ หมู่ที่ 14 บ้านสันติสุข ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170 เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนางปราณี รัตนธรรม เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน	1.โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ ปี 2555-2558 2. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ระดับมัธยมศึกษา ปี 2557 3.ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิยคุณ ปี 2557 4.โรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม อยู่ในระดับดี	รองผู้อำนวยการ
3.โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนสารคามพิทยาคม ตั้งอยู่ที่ ตำบลตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนายเกษม ไชยรัตน์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน	1.โรงเรียนต้นแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.โรงเรียนมาตรฐานสากล 3.โรงเรียนต้นแบบประกันคุณภาพภายใน 4. โรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม อยู่ในระดับดี	รองผู้อำนวยการ

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีคุณสมบัติเป็นสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

3.1 เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่ง

3.2 เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อยู่ในระดับดี

3.3 จัดทำร่างแนวทางและคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยนำผลการศึกษาจาก ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผนวกกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิข้อ 1.2 มาวิเคราะห์แล้วจัดทำร่าง แนวทางและคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

3.4 นำเสนอคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้ให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบต่ออาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อยู่ในระดับ ดี จำนวน 3 คน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

5.1 ลักษณะของเครื่องมือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ สถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นแบบประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

5.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) แบบสัมภาษณ์

1.1) นำผลการศึกษาในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

1.2) กำหนดประเด็นคำถามที่มุ่งศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ถึงวิธีการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ สถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย

2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วมและ 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

1.3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อความ นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินและการพัฒนาแนวทาง

2.2) สร้างแบบประเมินโดยเขียนข้อความให้ครอบคลุมเนื้อหาของ องค์ประกอบการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งเป็นแบบประเมินชนิด มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.3) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องของภาษา และความถูกต้องของข้อความ และแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดวันเวลาเข้า สัมภาษณ์โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการ วิจัยล่วงหน้าเป็นเวลา 7 วัน

2) ผู้วิจัยดำเนินการไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับเดียวกัน

3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาการ พัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบเนื้อหาและ เป็นข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

6.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

D แทน ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน

I แทน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์

PNI แทน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง (Priority Need Index Modified)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าสามารถสรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์
2. มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
3. มีเป้าหมายที่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 2 การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม
3. ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม
4. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ 3 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม
2. มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม
3. ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์

กับชีวิต

4. มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 4 การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มี 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
2. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 5 การยึดหลักการมีส่วนร่วม มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
2. พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
4. องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
5. องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม มี 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย
2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าได้ 6 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด ดังนี้องค์ประกอบที่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย มี 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมี 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา มี 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มี 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม มี 5 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม มี 2 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 2 ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ที่	ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย		4.40	0.60	มาก
1	มีวัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด
2	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3	มีเป้าหมายที่ชัดเจน	4.00	0.71	มาก
องค์ประกอบที่ 2 การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน		4.50	0.52	มาก
1	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
2	ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3	ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม	4.20	0.45	มาก
4	มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา		4.45	0.55	มาก
1	มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม	4.40	0.55	มาก
2	มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม	4.40	0.55	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3	ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต	4.40	0.55	มาก
4.	มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม		4.53	0.48	มากที่สุด
1	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	4.80	0.45	มากที่สุด
2	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี	4.20	0.45	มาก
3	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 การยึดหลักการมีส่วนร่วม		4.56	0.44	มากที่สุด
1	ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
2	พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
4	องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.40	0.55	มาก
5	องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม		4.50	0.45	มาก
1	มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
2	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.20	0.45	มาก
โดยรวม		4.50	0.51	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ได้แก่ การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น ($\bar{X} = 4.53$) และการยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.40$) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและ

ความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.45$) และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.50$) อยู่ในระดับมาก

ความเหมาะสมของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ได้แก่ มีวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.60$) และมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.52$) ได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.60$) ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม ($\bar{X} = 4.60$) และมีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ได้แก่ มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการจัดประสบการณ์กลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) และผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ได้แก่ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.80$) และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.60$) และองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 5.00$) อยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$) พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$) องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.50$) ได้แก่ มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 26 โดยจำแนกตามรายองค์ประกอบ

ที่	องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพที่พึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	1.94	0.67	น้อย	4.85	0.44	มากที่สุด
2	การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน	1.98	2.21	น้อย	4.80	0.47	มากที่สุด
3	ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	2.34	1.01	น้อย	4.57	0.56	มากที่สุด
4	การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น	2.42	0.96	น้อย	4.50	1.33	มาก
5	การยึดหลักการมีส่วนร่วม	2.52	0.75	ปานกลาง	4.44	1.04	มาก
6	การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	2.58	0.76	ปานกลาง	4.34	0.59	มาก
โดยรวม		2.30	1.06	น้อย	4.58	0.74	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า

สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.30$) ได้แก่การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น ($\bar{X} = 2.42$) อยู่ในระดับน้อย และการยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.52$) และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 2.58$) อยู่ในระดับปานกลาง และการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 1.94$) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 1.98$) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 2.34$)

สภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.85$) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$) และผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ

มีครูเป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.57$) อยู่ในระดับมากที่สุด และการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น ($\bar{X} = 4.50$) การยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	มีวัตถุประสงค์	1.51	0.80	น้อย	4.87	0.45	มากที่สุด
2.	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	2.24	0.74	น้อย	4.83	0.51	มากที่สุด
3.	มีเป้าหมายที่ชัดเจน	2.08	0.49	น้อย	4.85	0.37	มากที่สุด
	โดยรวม	1.94	0.67	น้อย	4.85	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$) ได้แก่มีวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 1.51$) มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 2.24$) และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.08$) อยู่ในระดับน้อย

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$) ได้แก่มีวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.87$) มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.83$) และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.85$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.04	0.56	น้อย	4.77	0.54	มากที่สุด
2.	ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม	1.71	0.66	น้อย	4.84	0.45	มากที่สุด
3.	ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม	2.21	0.64	น้อย	4.74	0.51	มากที่สุด
4.	มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม	1.97	7.00	น้อย	4.83	0.39	มากที่สุด
	โดยรวม	1.98	2.21	น้อย	4.80	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.98$) ได้แก่กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 2.04$) ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม ($\bar{X} = 1.71$) ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม ($\bar{X} = 2.21$) และมีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 1.97$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) ได้แก่กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.77$) ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม ($\bar{X} = 4.84$) ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม ($\bar{X} = 4.74$) และมีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.83$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม	2.29	1.06	น้อย	4.58	0.49	มากที่สุด
2.	มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม	2.28	0.76	น้อย	4.48	0.50	มาก
3.	ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต	2.39	1.06	น้อย	4.71	0.61	มากที่สุด
4.	มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง	2.41	1.18	น้อย	4.49	0.64	มาก
	โดยรวม	2.34	1.01	น้อย	4.57	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34$) ได้แก่มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม ($\bar{X} = 2.29$) มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ($\bar{X} = 2.28$) ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต ($\bar{X} = 2.39$) และมีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ($\bar{X} = 2.41$) อยู่ในระดับน้อย

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ได้แก่มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม ($\bar{X} = 4.58$) และมีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ($\bar{X} = 4.71$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.48$) มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ($\bar{X} = 4.49$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	2.43	1.17	น้อย	4.48	0.61	มาก
2.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี	2.30	1.03	น้อย	4.66	0.48	มากที่สุด
3.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม	2.51	0.70	ปานกลาง	4.36	2.92	มาก
	โดยรวม	2.42	0.96	น้อย	4.50	1.33	มาก

จากตาราง 14 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) ได้แก่เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรม ($\bar{X} = 2.51$) อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.43$) และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี ($\bar{X} = 2.30$) อยู่ในระดับน้อย

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ได้แก่เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี ($\bar{X} = 4.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.48$) และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.36$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.44	0.74	น้อย	4.41	0.65	มาก
2.	พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.58	0.76	ปานกลาง	4.29	0.55	มาก
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.55	0.76	ปานกลาง	4.48	0.61	มาก
4.	องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.45	0.73	น้อย	4.66	0.48	มากที่สุด
5.	องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.56	0.76	ปานกลาง	4.36	2.92	มาก
	โดยรวม	2.52	0.75	ปานกลาง	4.44	1.04	มาก

จากตาราง 15 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) ได้แก่พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.58$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.55$) และองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.56$) อยู่ในระดับปานกลาง และครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.44$) และองค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.45$) อยู่ในระดับน้อย

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ได้แก่องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.38$) อยู่ในระดับมาก และองค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.41$) พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.29$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

ที่	ตัวชี้วัด	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพพึงประสงค์		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.	มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลาย	2.57	0.76	ปานกลาง	4.41	0.64	มาก
2.	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับ กิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	2.60	0.77	ปานกลาง	4.27	0.54	มาก
	โดยรวม	2.58	0.76	ปานกลาง	4.34	0.59	มาก

จากตาราง 16 พบว่า

สภาพปัจจุบันของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$) ได้แก่มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 2.57$) และมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.60$) อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพพึงประสงค์ของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ได้แก่ได้แก่ มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.41$) และมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.27$) อยู่ในระดับมาก

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงโดยนำข้อมูลผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง (PNI) ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยจำแนกตามรายองค์ประกอบ

ที่	องค์ประกอบ	D	I	PNI	ลำดับความ ต้องการ
1	การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	1.94	4.85	1.57	1
2	การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน	1.98	4.80	1.44	2
3	ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	2.34	4.57	0.95	3
4	การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น	2.42	4.50	0.86	4
5	การยึดหลักการมีส่วนร่วม	2.52	4.44	0.76	5
6	การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	2.58	4.34	0.59	6

จากตาราง 17 พบว่า

วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น การยึดหลักการมีส่วนร่วม และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ตามลำดับ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI _{mod}	ลำดับความ ต้องการ
1.	มีวัตถุประสงค์	1.51	4.87	2.23	1
2.	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	2.24	4.83	1.15	3
3.	มีเป้าหมายที่ชัดเจน	2.08	4.85	1.33	2

จากตาราง 18 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมายโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมตามลำดับ

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI _{mod}	ลำดับความต้องการ
1.	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.04	4.77	1.33	3
2.	ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม	1.71	4.84	1.83	1
3.	ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม	2.21	4.74	1.14	4
4.	มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม	1.97	4.83	1.45	2

จากตาราง 19 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม ตามลำดับ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI_{mod}	ลำดับความต้องการ
1.	มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม	2.29	4.58	1.01	1
2.	มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม	2.28	4.48	0.97	2
3.	ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต	2.39	4.71	0.97	3
4.	มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง	2.41	4.49	0.86	4

จากตาราง 20 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต และมีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงตามลำดับ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI_{mod}	ลำดับความต้องการ
1.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	2.43	4.48	0.84	2
2.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี	2.30	4.66	1.02	1
3.	เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม	2.51	4.36	0.73	3

จากตาราง 21 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI_{mod}	ลำดับความต้องการ
1.	ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.44	4.41	0.80	2
2.	พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.58	4.29	0.66	5
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.55	4.48	0.76	3
4.	องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.45	4.66	0.90	1
5.	องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	2.56	4.36	0.70	4

จากตาราง 22 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และพ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

ที่	ตัวชี้วัด	D	I	PNI_{mod}	ลำดับความต้องการ
1.	มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย	2.57	4.41	0.71	1
2.	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	2.60	4.27	0.64	2

จากตาราง 23 พบว่า

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงของตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ร่างแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ครูผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยข้อความได้จากองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่เกิดขึ้นในระยะที่ 2 มาสร้างเป็นข้อสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ซึ่งมี 6 องค์ประกอบและผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมา ดังตาราง 24

ตาราง 24 วิเคราะห์สังเคราะห์แบบสัมภาษณ์ Best Practices โดยเรียงตามลำดับองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์	สังเคราะห์
1. การกำหนด วัตถุประสงค์และ การกำหนด เป้าหมาย	มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตาม ศักยภาพอย่างรอบด้าน เพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำ ประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการ ตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมี ความสุข และการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ จากการเรียนรู้ไปพัฒนาทักษะ สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	เพื่อให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ กิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึก สาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญา ในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การ สื่อสาร การแก้ปัญหาและการใช้ เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยอยู่พร้อมกับผู้อื่นในสังคมได้ อย่างสร้างสรรค์ และเพื่อให้ ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จาก การปฏิบัติมาใช้เสริมสร้าง สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	วัตถุประสงค์ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ ค้นพบความสนใจ ความถนัด ได้ใช้ กระบวนการกลุ่มพัฒนาความสามารถ พิเศษเฉพาะตัว ได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ การวางแผน การบริหารต่างๆ เพื่อให้ เด็กได้รับการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก ในการทำประโยชน์ต่อสังคม และ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม สามารถ จัดการกับปัญหาและอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข กำหนด เป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ควรมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และ สังคม มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติ ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์และ คุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง สามารถ ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อ สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และทักษะจากการค้นพบด้วย ตนเอง และนำไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้ตามความถนัด และความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มี จิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และ รู้จักพัฒนานตนเองตาม สมรรถนะทั้ง 5 ประการอัน ได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสาร ความสามารถในการ คิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความสามารถในการ ใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์	สังเคราะห์
2. การจัดให้ เหมาะสมกับวัยวุฒิ ภาวะ ความสนใจ ความถนัดและ ความสามารถของ ผู้เรียน	1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตาม ความสนใจ 2. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 4 ลักษณะใน ม.ต้น และ 3 ลักษณะใน ม.ปลาย คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม นักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ และกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยจัด กิจกรรมรายบุคคล รายกลุ่มและ ทั้งโรงเรียน	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะพื้นฐาน ด้านการอ่านการเขียน การคิด คำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการ เรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐาน ความเป็นมนุษย์ การพัฒนา คุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และ สมดุลในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรมโดย เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความ ถนัดและความสามารถของผู้เรียน	โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้เลือก ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่าน ประสบการณ์ที่หลากหลาย ใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ กิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม นักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมตามความสนใจโดยผ่าน ประสบการณ์ที่หลากหลายและ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัด กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะ แนว กิจกรรมนักเรียน และ กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์	สังเคราะห์
3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา	1. นักเรียนจัดกลุ่มที่สนใจกิจกรรมเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกันแล้วจึงหาครูที่ปรึกษา 2. ร่วมกันออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการปรัชญาตามแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา และยึดหลักการ “ครูรักเด็ก และ เด็กรักครู” เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกที่ตนเองไม่โดดเดี่ยว มั่นใจ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1. นักเรียนสามารถจับกลุ่มสำหรับคนที่มีความสนใจในกิจกรรมเดียวกัน โดยมีสมาชิกไม่ต่ำกว่า 5 คน และสามารถหาครูที่ปรึกษาเองได้ 2. นักเรียนสามารถวางแผนดำเนินกิจกรรมที่สนใจได้ด้วยตนเอง โดยมีครูที่ปรึกษาคอยดูแลให้คำแนะนำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์	สังเคราะห์
4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดี ความเสียสละต่อสังคม เช่น กิจกรรมทำดีเพื่อพ่อ กิจกรรมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม อาสาสมัครกวาดลานวัด เป็นต้น	โดยส่งเสริมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ให้แก่ผู้เรียน 2. ดำเนินการผ่านการอบรมนักเรียนในวาระต่าง ๆ เช่น การให้โอวาทการอบรมนักเรียนในกิจกรรมหน้าเสาธง 3. ดำเนินการผ่านกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น	กิจกรรมที่จัดขึ้นควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ไปในตัว ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและตนเอง เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	โรงเรียนวาปีปทุม	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์	สังเคราะห์
5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม	การดำเนินกิจกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม แต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรม	การตั้งคณะทำงานในกิจกรรมต่างๆ โดยนำชุมชน ส่วนราชการต่างๆ และโรงเรียน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม	การดำเนินกิจกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการใช้กระบวนการกลุ่ม นอกจากเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มแล้วยังจำเป็นที่นักเรียนต้องรู้จักให้ความรู้ร่วมหรือการมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน นักเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ และชุมชน	มีการใช้กระบวนการกลุ่ม และหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	การประเมินการจัดกิจกรรม ประเมินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลาง โดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกรรม และมีผลงาน ชิ้นงาน คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	1. กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนทุกระดับการศึกษา 2. ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การจบ แต่ละระดับการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดนั้นผู้เรียนจะต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมชุมนุม	ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยทำการตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรม หลักฐาน/ชิ้นงาน หรือ ร่องรอยของการจัดกิจกรรม เช่น แผนการดำเนินกิจกรรม แฟ้มสะสมงาน รูปภาพการดำเนินกิจกรรม รายงานผลการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น	มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเช่นมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดกิจกรรม แฟ้มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด

ผลจากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 3 โรงเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น 3 คน ได้ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยแยกเป็นแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

2. การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา

นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม

มีการใช้กระบวนการกลุ่มและหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเช่นมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงานหรือร่องรอยการจัดกิจกรรม แฟ้มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนที่ 3 การยกร่างแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากผลการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และข้อมูลจากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยสัมภาษณ์จาก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน จากโรงเรียน 3 แห่ง ซึ่งได้แก่ โรงเรียนโรงเรียนสารคามพิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โรงเรียนนาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านกิจกรรมพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง 2) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อยู่ในระดับดี

2. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ตามกรอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 6 องค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้ผนวกตัวชี้วัดในบางข้อที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันเพื่อให้มีความกระชับและเข้าใจง่ายในการนำไปปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการของผู้ที่จะศึกษาต่อไป แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีรายละเอียดดังตาราง 25

ตาราง 25 แสดงรายละเอียดแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้จากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ขั้นตอนการปฏิบัติ
1. การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	1. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2. ประสานกรรมการสถานศึกษาเสนอกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

ตาราง 25 (ต่อ)

องค์ประกอบของการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ขั้นตอนการปฏิบัติ
		มีคุณธรรม จริยธรรม มี จิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และ รู้จักพัฒนาตนเองตาม สมรรถนะทั้ง 5 ประการอัน ได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสาร ความสามารถในการ คิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความสามารถในการ ใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี
2. การจัดให้เหมาะสมกับ วัยวุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดและ ความสามารถของผู้เรียน	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ตามความสนใจโดยผ่าน ประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้ กระบวนการมีส่วนร่วม มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่ เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม นักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	1. โรงเรียนจัดประชุมครูที่ทำ หน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 2. อธิบายชี้แจงการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่ครู ผู้รับผิดชอบว่าควรเน้นให้ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตาม ความสนใจโดยผ่าน ประสบการณ์ที่หลากหลาย และใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม นักเรียน และกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณประโยชน์

ตาราง 25 (ต่อ)

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ขั้นตอนการปฏิบัติ
3. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา	นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียน ดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1. ครูผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนทราบ 2. ครูผู้สอนให้นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา
4. การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม	1. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม
5. การยึดหลักการมีส่วนร่วม	มีการใช้กระบวนการกลุ่มและหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	1. ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนโดยให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมแบบกลุ่ม 2. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ตาราง 25 (ต่อ)

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ขั้นตอนการปฏิบัติ
6. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม	มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเช่นมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดกิจกรรม เพิ่มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด	1. ครูประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2. ครูมีการจัดทำผลการประเมินเป็นสารสนเทศ เช่น มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดกิจกรรม เพิ่มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด 3. รายงานผลการประเมินทุกส่วนรับทราบทั่วกัน ตลอดจนถึงคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

จากตาราง 25 พบว่า องค์ประกอบของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 6 องค์ประกอบ และนำมาร่างแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้ ดังนี้

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

หลักการและเหตุผล

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกสถานศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กว้างขวางหลากหลายทั้งด้านวิชาการ และด้านอาชีพ ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพของ นักเรียนในด้านต่างๆ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักเคารพนับถือผู้อื่น และตนเองมีสุขภาพดีมีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายมีจิตใจที่มั่นคง สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับคนในวัยเดียวกัน และต่างวัย นำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยที่ ส่งเสริมให้เคารพใน สิทธิเสรีภาพ มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้งานด้านนี้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการร่วมมือ

กับบุคลากรในโรงเรียนได้แก่ กรรมการสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรม และผู้เรียน สนับสนุนและส่งเสริมงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันกำหนด นโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมาย จัดทำเป็นแผนงาน และโครงการบริหารงานด้านนี้ให้ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546)

นอกจากนี้จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. 2557 : 42) ได้อ้างว่าครูขาดความชัดเจนในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดกิจกรรม แขนง กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ครูให้ความสำคัญกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนน้อยมาก สถานศึกษาบางแห่งครูขาดความสามารถในการนำแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนไปใช้สอนหรือประยุกต์แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา หรือบริบทของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและไม่สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆได้ และจากความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครู มีความต้องการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ให้แก่ครูโดยตรง โดยจัดทำคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากปัญหาและความ ต้องการดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยครูให้สามารถจัดกิจกรรมได้ ทั้งที่เพราะการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดีขึ้นชัดเจนขึ้นจะช่วยให้ครู สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสามารถเป็น แบบอย่างให้แก่ครูได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามบริบทของแต่ละโรงเรียนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อนำแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มาปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์
2. มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาแนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมายจาก โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจาก การค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ประธานกรรมการสถานศึกษาเสนอกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรม
3. ผู้เรียนมีความสามารถและถนัดในกิจกรรม
4. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม

แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. โรงเรียนจัดประชุมครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. อธิบายชี้แจงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่ครูผู้รับผิดชอบว่าควรเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. มีการจัดประสบการณ์กลุ่ม
2. มีการกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม
3. ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิต
4. มีการบูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง

แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ครูผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนทราบ

2. ครูผู้สอนให้นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา

การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับประเพณี

3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

การยึดหลักการมีส่วนร่วม ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
2. พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
4. องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
5. องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการใช้กระบวนการกลุ่มและหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้แก่ผู้เรียนโดยให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมแบบกลุ่ม
2. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย
2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการประเมินผลการจัดการกิจกรรมที่ชัดเจนเช่นมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดการกิจกรรม เพิ่มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ครูประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ครูมีการจัดทำผลการประเมินเป็นสารสนเทศ เช่น มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดการกิจกรรม เพิ่มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด
3. รายงานผลการประเมินทุกส่วนรับทราบทั่วกัน ตลอดจนถึงคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

ผู้วิจัยนำแนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีรายละเอียดปรากฏดังตาราง 26

ตาราง 26 ความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
รายองค์ประกอบ

ข้อ ที่	แนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
	องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย	4.40	0.57	มาก
1	เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง	4.40	0.55	มาก
2	เพื่อให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้และทักษะจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ ที่	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
3	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอัน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.00	0.71	มาก
องค์ประกอบที่ 2 การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและ ความสามารถของผู้เรียน		4.60	0.50	มากที่สุด
4	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่าน ประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	4.40	0.55	มาก
5	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่ เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม นักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	4.80	0.45	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา		4.50	0.55	มาก
6	นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครู เป็นผู้ให้คำปรึกษา	4.40	0.55	มาก
7	นักเรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคม		4.60	0.50	มากที่สุด
8	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้าง ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความ รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจน	4.80	0.45	มากที่สุด
9	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนิน ชีวิตที่ดีงาม	4.40	0.55	มาก
องค์ประกอบที่ 5 การยึดหลักการมีส่วนร่วม		4.50	0.55	มาก
10	มีการใช้กระบวนการกลุ่ม	4.40	0.55	มาก
11	มีการใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	4.60	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม		4.40	0.50	มาก
12	มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
13	มีรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัด กิจกรรม แฟ้มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่ สถานศึกษากำหนด	4.20	0.45	มาก
โดยรวม		4.49	0.53	มาก

จากตาราง 26 พบว่า

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) ได้แก่ การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.60$) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.50$) การยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.50$) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.40$) และการประเมินผล การปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.47$) ได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้และทักษะจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.40$) และเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.47$) ได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้และทักษะจาก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.40$) และเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 2 การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความสนใจความถนัด และความสามารถของผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.60$) ได้แก่ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด และควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 3 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.50$) ได้แก่ นักเรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับ มาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 4 การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ได้แก่ มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็น พลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจน ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ใน ระดับมากที่สุด และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 5 การยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.50$) ได้แก่ มีการใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการใช้กระบวนการกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยรวมมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.40$) ได้แก่ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอย การจัดกิจกรรม แฟ้มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ซึ่งมีประเด็นสำคัญในการเสนอ ตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

สรุปผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มี 6 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ และการกำหนดเป้าหมายมี 3 ตัวชี้วัด 2) การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัด และความสามารถของผู้เรียนมี 4 ตัวชี้วัด 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา 4 ตัวชี้วัด 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 3 ตัวชี้วัด 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม 5 ตัวชี้วัด 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมมี 2 ตัวชี้วัด
2. สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย 2) การจัดให้ เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน 3) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา 4) การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) การยึดหลักการมีส่วนร่วม 6) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม เป็นแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อให้ โรงเรียน ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน ด้านต่างๆให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย อื่นๆแล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาได้องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับ สถานศึกษา 6 องค์ประกอบผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบแต่ละด้านมาทำแบบประเมินความสอดคล้องของ องค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เป็นผู้ประเมินความสอดคล้องซึ่งผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย การจัดให้เหมาะสม กับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ ปรึกษา การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การยึดหลักการมี ส่วนร่วม การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยธีรเดช ภูทองชัย (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน ทั้งสิ้น 100 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครูผู้สอน จำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุง จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการ

บำเพ็ญตนให้เป็น อยู่ในระดับน้อย และการยึดหลักการมีส่วนร่วม และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง และการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย การจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตกานท์ เสานอก (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสบตำวทยา(แปงภักดีอุปถัมภ์) ผลการวิจัยพบว่า ระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสบตำวทยา (แปงภักดีอุปถัมภ์) ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัย 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 3) องค์ประกอบด้านผลผลิต 4) องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับ ผลการประเมินเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้ระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนสบตำวทยา (แปงภักดีอุปถัมภ์) ประเมินด้านมาตรฐานความถูกต้องครอบคลุม ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ ด้านมาตรฐานความเป็นไปได้และด้านมาตรฐานความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ขวัญนคร ปกป้อง (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านโดนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง

3 กิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 ปัญหาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2. แนวการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในครั้งนี้ คือ ในวงรอบที่ 1 มี 2 แนวการพัฒนา คือ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) การนิเทศภายใน ในวงรอบที่ 2 มีแนวทางพัฒนา คือ การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

สภาพพึงประสงค์ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความตระหนักถึงการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษามากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา

สอดคล้องกับการวิจัยของจันทร์ กำภัสสร (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า สภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนวทำสูงสุด คือ การสำรวจข้อปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล กิจกรรมนักเรียน ทำสูงสุดคือการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุดคือการกำหนดหลักฐานแสดงถึงความสำเร็จตามตัวชี้วัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทำสูงสุดคือการสรุปผลข้อมูล ปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุดคือ วิเคราะห์และแปลความหมายผลการดำเนินกิจกรรม ซึ่งปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ฯและผู้อำนวยการโรงเรียนต้องร่วมมือกันให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง ด้านครู ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านนักเรียน ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ความอดทนอดกลั้น ระเบียบวินัย ให้เกิดกับนักเรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านผู้ปกครองและชุมชน ควรให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึง

3. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6 องค์ประกอบ เพื่อให้โรงเรียน ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่างๆให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้นผลการประเมินแนวทางพบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาแนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมายจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะจากการค้นพบด้วยตนเอง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แบบมีความสุข รู้จักคิดและแก้ปัญหา และรู้จักพัฒนาตนเองตามสมรรถนะทั้ง 5 ประการอันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3.2 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาการจัดให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจโดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.3 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

นักเรียนจับกลุ่มทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนดำเนินการตามกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

3.5 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการใช้กระบวนการกลุ่มและหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

3.6 แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลจากการศึกษาองค์ประกอบด้านการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเช่นมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีชิ้นงาน หรือร่องรอยการจัดกิจกรรม แฟ้มสะสมงาน และผ่านเกณฑ์คุณลักษณะตามสถานศึกษากำหนด

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษา สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นในทุกๆ ด้าน

1.2 ผลจากการศึกษา สภาพพึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับองค์ประกอบ ที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ การกำหนดวัตถุประสงค์และการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการกำหนดและวางแผนแนวนโยบายตลอดจนดำเนินการตามโครงการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการศึกษา และองค์ประกอบอื่นๆ อีกทั้ง 6 องค์ประกอบให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม

2.2 ควรศึกษาวิจัยบทบาทการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยเอกสารการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ด้วยตนเอง

3) ดำเนินการรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 คืนผู้ทรงคุณวุฒิ

7. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นใจความสำคัญ

7.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

7.3 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

8. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2544)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณะ คำสุวรรณ. บทบาทของผู้บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. เทคนิคการนิเทศการศึกษา, 2544.
- . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2551.
- ขวัญนคร ปกป้อง. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบ้านดอนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555.
- ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์. “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” วารสารวิชาการ. 6(8) : 58-62 ; สิงหาคม, 2546.
- จันทร์ กำภัสสร. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2557.
- จันทิรา ธนสงวนวงศ์. วิชาชีพและวัฒนธรรมไทย หน่วยที่ 8 จิตสาธารณะ. ม.ป.ป. <<http://mos.e-tech.ac.th/mdec/learning/s1301/unit08.htm>> 2561.
- จินตกานท์ แสนอก. การพัฒนาระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนสบตำบวิทยา (แบงก์กิตติอุปถัมภ์). วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2554.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมณี จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- จิรพัฒน์ จันทะไพร. การวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- ชัยพร แก้วชิน. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร - การประเมิน. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.
- ฐิติพร ทองมูล. การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : วี.พริ้นท์ (1991), 2553.

- ทวิ จันทรัตน์. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2554.
- ธนาเศรษฐ์ อภิจิณนทชัย. การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านดนตรีไทยในโรงเรียน
สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น
เอเชีย, 2552.
- ธีรเดช ภูทองชัย. การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- นิตยา วงษ์กันยา. การศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- _____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- ปราณี จันทรดี. กลยุทธ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็น
พลเมืองดีตามอุดมการณ์และนโยบายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 2557.
- พัฒนาพร ฤทธิ์มนตรี. การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเทศบาล อำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม, 2556.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2552,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127.
ตอนที่ 23 ก. หน้าที่ 24. วันที่ 2 เมษายน 2552.
- มนต์ชัย มั่นวสิน. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- เมตต์ เมตต์การุณ. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
ราชการ. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2547.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เล่ม 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2555.
- วายุรี กองแสง. บทบาทในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2557.
- วัชร ทรัพย์มี. ทฤษฎีให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2546.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ความหมายของการพัฒนา คำที่มีความหมายใกล้เคียง และแนวคิดพื้นฐาน
ของการพัฒนา. ม.ป.ป. <<https://http://mgmtsci.stou.ac.th/downloads/ความหมายของการพัฒนา.pdf>> 2561.

- วิสัยวัลล์ พุ่มพิงพุทธ. การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- วุฒิชัย แข่งขัน. บทบาทในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2556.
- สำนักบริหารวิชาการ. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2556.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. รายงานผลนิเทศการศึกษาและผลการพัฒนาคุณภาพ ปีงบประมาณ 2557. มหาสารคาม : สารคามการพิมพ์, 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- . แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.
- . แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. 2552.
<<http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf>> 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค, 2542.
- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค, 2545.
- สุพัชรา ชิมเจริญ. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2545.
- เสรี ใจเอื้อ. สภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- อาภรณ์ บุญคงมาต. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างการรับรู้ผลกระทบและพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต, 2556.
- อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. 2552.
<<http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>> 2561.
- อิสติยา อายุมัน. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายให้ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงตามความถนัด ความสนใจ และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2559.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชุติมา ถิตย์ประเสริฐ
วันเกิด	วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 122 หมู่ 16 ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนยางวิทยาคม ตำบลยาง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 26
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2543	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุกุลนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2546	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2561	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- Brian, W.A. "The Effect of Participation in Extracurricular Activities on the Mean Grade Point Average of High School Student Semirural Setting," Dissertation Abstracts International. 33(1) : 3338-A ; May, 2005.
- Chandler, Wanda Rooke. "Secondary Principals' Perception of the Counselor Role," Dissertation Abstracts International. 63(3) : 823-A ; September, 2002.
- Doohan, J.E. "Current Practices and Problems in Student Activities in Four Main Public Secondary Schools," Dissertations Abstracts International. 29(4) : 2146 – A ; December, 1969.
- Gorton, R.D. School Administration and Supervision. Dubuque : Brow, 1983.
- Hargerty, R.E. "An Investigation of Student Activity Program in Michigan Junior High School," Dissertation Abstracts International. 32(6) : 2401-A ; July, 1971.
- Jennifer, M.G. "The Link between Extracurricular Activities and Academic Achievement for Youth in Grade 5 and 7," Dissertation Abstracts International. 56(5) : 1603-A : April, 2007.
- Morrissey, K.M. "The Relationship Between out-of School Activities of Communities and Family," Adolescence Journal. 40(157) : 67-85 ; May, 2005.
- Rottschaefer, B.W. "The Nature and Scope of Guidance Services in The Secondary Schools Affiliated with the National Union of Christian Schools," Dissertation Abstracts International. 33(6) : 1148-A ; August, 1972.

